

Nr 59

Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av miljöskyddskonvention mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige, m. m.; given den 22 februari 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner en den 19 februari 1974 undertecknad miljöskyddskonvention mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige. Konventionen innehåller regler om ömsesidigt hänsynstagande vid prövning av tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet. Vederbörande myndigheter i varje land är enligt konventionen skyldiga att vid sådan prövning jämställa grannländernas miljöskyddsintressen med motsvarande intressen i det egna landet.

I propositionen framläggs också förslag till den lagstiftning som krävs för att konventionen skall bli gällande i Sverige.

Förslag till

Lag med anledning av miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige

Härigenom förordnas som följer.

1 § Artiklarna 1—13 i miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige skall gälla som svensk lag. Konventionen har den lydelse som härvid fogad bilaga¹ utvisar.

2 § Den som hos svensk bevakningsmyndighet tagit befattning med ärende angående miljöskadlig verksamhet i Danmark, Finland eller Norge får ej obehörigen yppa yrkeshemlighet, driftanordning eller affärsförhållande som han därigenom fått kännedom om. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter häremot dömes till böter eller fängelse i högst ett år. Allmänt åtal får väckas endast om målsägande anger brottet till åtal eller åtal är påkallat från allmän synpunkt.

Denna lag träder i kraft den dag Kungl. Maj:t bestämmer.

Mål eller ärende som vid denna lags ikraftträdande är anhängigt vid domstol eller administrativ myndighet och som rör fråga som omfattas av konventionen skall handläggas och bedömas enligt förut gällande bestämmelser.

¹ I fråga om bilagens lydelse hänvisas här till bilaga 1 till denna proposition.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden hållet inför Hans Maj:tt Konungen i statsrådet den 22 februari 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *godkännande av miljöskyddskonvention mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige, m. m. och anför.*

1 Inledning

Nordiska rådet rekommenderade vid sin 20:e session år 1972 Nordiska ministerrådet att lägga fram förslag till en nordisk miljöskyddskonvention syftande till att i nationell lagstiftning likställa grannländernas miljöskyddsintressen med det egna landets och till en harmonisering av ländernas miljövårdsregler. Efter ministerrådets bemyndigande beslöt Nordiska ämbetsmannakommittén (numera Nordiska ministerrådets ställföreträdarkommitté) att en särskild kommitté, bestående av två representanter från varje land, skulle tillsättas för att arbeta ut en preliminär rapport med alternativa förslag i fråga om en nordisk miljöskyddskonvention. Kommittén¹ som antog namnet Nordiska miljöskyddskommittén avgav i september 1972 en preliminär rapport med två alternativa förslag i fråga om en nordisk miljöskyddsöverenskommelse. Det ena alternativet innebar att ett tillägg angående nordiskt samarbete på miljövårdsområdet skulle införas i samarbetsöverenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige av år 1962 (det s. k. Helsingforsavtalet). Enligt det andra alternativet skulle dessutom Danmark, Finland, Norge och Sverige ingå en särskild miljöskyddskonvention med regler om ömsesidigt hänsynstagande vid prövning av tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet i överensstämmelse med ett av kommittén upprättat förslag.

¹ Till ledamöter utsågs av Sverige rättschefen Lars Delin, tillika kommitténs ordförande, och hovrättsassessorn Erik Pontén, av Danmark fullmäktige Karen Westerbyc-Juhl och fullmäktige Paul Kaaris, av Finland bitr. avdelningschefen Osmo Lares och numera avdelningschefen Olli Ojala samt av Norge expeditionscheferna Thor Skringo och Lars Oftedal Broch. Sedermera har expeditionsskreteraren Ib Bodenhausen utsetts till ledamot i Kaaris ställe och sektionschefen Holger Rotkirch till ledamot i Lares ställe.

Sedan rapporten behandlats av Nordiska ministerrådet, vars beslut i fråga om en nordisk miljöskyddsöverenskommelse tillstyrktes av Nordiska rådet vid dess 21:a session i februari 1973, fick miljöskyddskommittén i uppdrag att på grundval av nyssnämnda förslag utarbeta ett slutligt förslag till en miljöskyddskonvention mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige med regler om ömsesidigt hänsynstagande vid prövning av tillåtligheten av miljökadlig verksamhet. Nordiska miljöskyddskommittén avlämnade i oktober 1973 slutrapporten (NU 1973: 5) Nordisk miljöskyddskonvention. Rapporten innehåller förslag till en sådan miljöskyddskonvention mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige¹. De svenska ledamöterna i miljöskyddskommittén har överlämnat en den 7 november 1973 dagtecknad promemoria rörande svensk lagstiftning med anledning av förslaget till miljöskyddskonvention.

Efter remiss har i Sverige yttranden över slutrapporten och promemorian avgetts av vattenöverdomstolen, rikspolisstyrelsen, överbefälhavaren, statens vägverk, kammarkollegiet, statskontoret, statens naturvårdsverk, koncessionsnämnden för miljöskydd, finsk-svenska gränsälvscommissionen, länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Norrbottens län, statens vattenfallsverk, statens industriverk, delegationen för atomenergifrågor, vattenlagsutredningen, Svenska kommunförbundet, Sveriges industriförbund och Svenska naturskyddsföreningen.

Slutrapporten har remissbehandlats även i Danmark, Finland och Norge.

Sedan remissbehandlingen avslutats har företrädare för berörda departement i de olika länderna överlagt om förslaget till miljöskyddskonvention. Därvid har enighet nåtts om att förslaget borde kunna antas utan annan ändring än att artikel 10 skulle ges ny lydelse i enlighet med framlagt förslag varjämte några redaktionella jämkningar skulle göras i de danska, finska och norska texterna för erhållande av bättre överensstämmelse med motsvarande svenska text. Man beslöt vidare föreslå att ett protokoll upptagande vissa kommentarer angående tillämpningen skulle fogas till konventionen.

Kungl. Maj:t beslöt den 15 februari 1974 att konventionen och protokollet skulle undertecknas. Konventionen och protokollet undertecknades av vederbörande ministrar den 19 februari 1974 i anslutning till Nordiska rådets 22:a session i Stockholm. Konventionen och protokollet torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1* resp. *bilaga 2*.

¹ Nordiska rådet har vid sin 22:a session i februari 1974 rekommenderat att i Helsingforsavtalet införs tillägg upptagande bl. a. bestämmelser om nordiskt samarbete på miljövårdsområdet i huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs förslag i detta hänseende.

2 Översikt över ländernas miljöskyddslagstiftning m. m.

I *Sverige* finns bestämmelser till skydd mot vattenförorening, luftförorening, buller och andra störningar som uppkommer genom användning av mark, byggnad eller anläggning i miljöskyddslagen (1969: 387, omtryckt 1972: 782, ändrad senast 1973: 927). Åtgärd eller användning som faller inom lagens tillämpningsområde kallas miljöfarlig verksamhet. Lagen är till väsentlig del en koncessionslag. Kungl. Maj:t har nämligen med stöd av lagen (10 §) i stor utsträckning föreskrivit skyldighet att inhämta tillstånd, innan fabriker eller andra inrättningar anläggs eller ändras (koncessionsplikt). De koncessionspliktiga inrättningarna räknas upp i 2 § miljöskyddskungörelsen (1969: 388, ändrad senast 1972: 224). Frågor om tillstånd prövas av koncessionsnämnden för miljöskydd, vars beslut kan överklagas till Kungl. Maj:t. Naturvårdsverket kan medge undantag (dispens) från koncessionsplikten efter prövning i varje särskilt fall (10 § andra stycket miljöskyddslagen). I vissa fall kan dispens meddelas av länsstyrelsen (12 § miljöskyddskungörelsen). Dispensbeslut kan inte överklagas. — Frågor om ersättning för olägenhet som orsakas genom miljöfarlig verksamhet prövas av fastighetsdomstol (33 och 34 §§ miljöskyddslagen).

Om valet av plats för industriell eller liknande verksamhet är av betydelse för hushållningen med landets samlade mark- och vattentillgångar, skall verksamhetens lokalisering prövas av Kungl. Maj:t enligt 136 a § byggnadslagen (1947: 385, lagen omtryckt 1972: 775, ändrad senast 1973: 1085). I kungörelsen (1972: 781) om lokaliseringsprövning beträffande industriell verksamhet enligt 136 a § byggnadslagen (1947: 385) m. m. har föreskrivits vilka slag av sådan verksamhet som skall prövas enligt nämnda paragraf. Kungl. Maj:ts beslut om lokalisering är bindande vid prövning enligt miljöskyddslagen.

Fråga om byggande i vatten regleras i vattenlagen (1918: 523, ändrad senast 1973: 86) och prövas av vattendomstolarna. Beträffande mera betydande vattenbyggnadsföretag måste dock Kungl. Maj:ts tillstånd inhämtas.

För anläggning av plattform för borrning efter olja på Sveriges kontinentalsockelområde krävs tillstånd av Kungl. Maj:t. Fråga om tillstånd till täkt av sand, grus eller sten på kontinentalsockeln prövas av statens industriverk. Nu återgivna bestämmelser finns i kungörelsen (1966: 315, ändrad senast 1973: 588) angående tillämpningen av lagen den 3 juni 1966 (nr 314) om kontinentalsockeln.

Danmark antog 1973 en "lov om miljøbeskyttelse" som är tillämplig på all verksamhet som genom utsläppande av fasta, flytande eller gasformiga ämnen, skakningar eller buller kan medföra förorening av luften, marken, vattendrag, sjöar eller havet. Beträffande viss särskilt förorenande verksamhet som anges i bilaga till lagen föreskrivs att sådan

verksamhet inte får påbörjas, utvidgas eller ändras utan att tillstånd lämnats. Endast verksamhet som är knuten till fast egendom omfattas av tillståndsplikten. Tillståndsfrågor kan i första instans prövas av kommunstyrelsen, amtsrådet eller vederbörande minister. De lägre myndigheternas avgöranden kan överklagas till miljöstyrelsen eller det genom lagen inrättade "miljöankenævnet". I administrativ ordning kan föreskrivas att myndighets avgörande enligt förut nämnda lag får överklagas av myndighet i annat land. Frågor om byggande i vatten regleras i "vandløbsloven" och prövas av "vandløbsretter". För borrning efter olja på kontinentalsockeln fordras tillstånd av regeringen.

I *Finland* råder enligt vattenlagen av år 1961 förbud mot att i vattendrag släppa ut ämne eller vätska som kan orsaka menlig uppgrävning, skadlig förändring av vattnets beskaffenhet, uppenbar skada för fiskbeståndet eller våda för hälsan. Dispens från förbudet kan lämnas av vattendomsstol, vars avgöranden kan överklagas beroende på ärendets natur till vattenöverdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen.

Vattenöverdomstolens beslut överklagas till högsta domstolen. I vattenlagen finns också bestämmelser om tillstånds- och anmälningsplikt för vissa inrättningar. Detaljerade bestämmelser om denna prövning har meddelats i administrativ ordning. I fråga om luftvård och bullerbekämpning föreskriver 1965 års hälsovårdslag att fabrik eller annan inrättning skall vara förlagd och uppförd på sådant sätt att sanitär olägenhet inte uppkommer. Kan anläggning medföra sådan olägenhet, får den inte byggas förrän kommunal hälsovårdsnämnd godkänt platsen där anläggningen skall förläggas.

Frågor om byggande i vatten regleras i vattenlagen och prövas av vattendomsstol. Tillstånd att utnyttja tillgångar på kontinentalsockeln beviljas av regeringen.

För *Norges* del stadgas i 1970 års "lov om vern mot vannforurensing" förbud mot att sätta i gång eller driva verksamhet som kan leda till att vattenförorening uppkommer eller ökar, om det inte är uppenbart att föroreningen ensam eller tillsammans med annan förorening är utan betydelse. Tillstånd att utsläppa avloppsvatten kan ges av Miljöverndepartementet genom stadfästelse av "oversiktsplaner og reguleringsplaner" och av Statens vann- og avløpskontor i fall som inte berörs av sådana planer. Verksamhet som kan orsaka luftförorening "til skade eller ulempe for mange eller over eit vidt område" får enligt granneloven av år 1961 inte sättas i gång utan att koncession meddelats av Røykskaderådet eller i vissa fall regeringen. Rådets avgöranden kan överklagas till Miljöverndepartementet. I fråga om byggande i vatten gäller 1940 års "lov om vassdragene". Beroende på ingreppets omfattning prövas tillståndsfrågor av Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, Industridepartementet eller regeringen. Tillstånd att utvinna naturtillgångar på den norska kontinentalsockeln meddelas av Industridepartementet.

Den svensk-norska vattenrättskonventionen den 11 maj 1929 är tillämplig på sådant byggande i vatten som sker i gränsvattendrag. Kan vattenbyggnadsföretag antas medföra olägenhet av någon betydelse i grannlandet, får tillstånd till företaget inte meddelas utan att grannlandet lämnat sitt samtycke. Prövning av fråga om tillstånd sker eljest i stort sett enligt resp. lands interna bestämmelser.

Gränsälvsöverenskommelsen den 16 september 1971 mellan Sverige och Finland innehåller en utförlig materiell reglering i fråga om bl. a. byggande i vatten, vattenreglering och skydd mot vattenförorening inom ett område som omfattar gränsälvarna med tillflöden, sidoflöden och särskilda utflöden samt skärgårdsområdet utanför Torne älvs mynning. Överenskommelsens bestämmelser som ersätter ländernas interna lagstiftning bygger på gällande finsk och svensk rätt. För tillämpning av överenskommelsen har inrättats en gemensam finsk-svensk gränsälvs-kommission. Kommissionen prövar sålunda i de nationella myndigheternas ställe tillstånds- och ersättningsfrågor.

I detta sammanhang kan även nämnas att Nordiska ministerrådet nyligen antagit *riktlinjer om kontakt beträffande atomanläggningar vid gränserna mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige i fråga om säkerhetsfrågor*. Riktlinjerna innehåller bl. a. bestämmelser om skyldighet för myndigheterna i stat där atomanläggning planeras att översända meddelanden och handlingar i ärendet till myndigheter i grannland som berörs, skyldighet för grannlandets myndigheter att anskaffa och översända för bedömningen av anläggningen erforderliga upplysningar om bosättningsförhållanden m. m. i landet och samråd mellan ländernas myndigheter samt vissa sekretessbestämmelser.

3 Nordiska miljöskyddskommitténs förslag

Kommittén framhåller att miljöstörande verksamhet i ett land torde påverka miljön i ett grannland främst genom vatten- och luftföroreningar samt inverkan på vattenstånd och vattenföring.

De vattenföroreningar som är av intresse i detta sammanhang torde enligt kommittén väsentligen vara sådana som från bebyggelse och industrianläggningar på land tillförs Östersjön med Bottenhavet, Bottenviken och Finska viken, Öresund, Kattegatt och Skagerrak. Föroreningssituationen i Östersjön och Öresund är så allvarlig att varje mera betydande utsläpp av orenat eller bristfälligt renat avloppsvatten får anses drabba miljöskyddsintressen såväl i det land där utsläppet sker som i andra länder med kust vid samma hav. Även ländernas fiske på internationellt vatten kan drabbas. I sammanhanget bör också nämnas föroreningar i samband med oljeutvinning på ländernas kontinentalsockelområden.

Spridning av förorenande stoft eller illaluktande ämnen eller bullerstörningar över gränserna mellan de nordiska länderna utgör f. n. inget större internordiskt miljöproblem.

Syftet med konventionsförslaget är enligt kommittén att tillskapa en ordning enligt vilken varje lands myndigheter vid prövning av fråga om tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet skall jämställa grannländernas miljöskyddsintressen med motsvarande intressen i det egna landet. En sådan ordning bedöms möjlig att genomföra med hänsyn till att miljöskyddsstandarden är förhållandevis lika i de nordiska länderna. Förslaget bygger på förutsättningen att miljöskyddsbestämmelserna i berörda länder kommer att utvecklas något så när parallellt även i framtiden.

Konventionens tillämpningsområde avses i princip vara begränsat till användning av mark eller vatten på en bestämd plats — i regel vid någon form av fast anläggning — på sätt som kan medföra störningar för omgivningen. Dumpning eller oljeutsläpp från fartyg omfattas sålunda inte av konventionen, liksom inte heller regler för automobil- eller flygtrafik eller spridning av bekämpningsmedel.

Kommittén framhåller att den föreslagna konventionen står i samklang med principerna nr 21 och 22 i den vid Förenta nationernas miljökonferens i Stockholm antagna miljödeklarationen. I dessa principer uppmanas länderna bl. a. att se till att verksamhet under deras jurisdiktion eller kontroll inte förorsakar skada på andra länders miljö samt att samarbeta för att ytterligare utveckla den internationella rätten i vad avser ansvar för och ersättning åt offren för föroreningar och annan miljöskada som orsakas av sådan verksamhet.

Artikel 1 i konventionen innehåller i första stycket en definition av det slags verksamhet varpå konventionen avses bli tillämplig. Med miljöskadlig verksamhet avses i konventionen utsläppande av fast eller flytande avfall, gas eller annat ämne från mark, byggnad eller anläggning i vattendrag, sjö eller havet samt användning av mark, havsbotten, byggnad eller anläggning på annat sätt som medför eller kan medföra störning för omgivningen genom vattenförorening eller annan inverkan på vattenförhållanden, sanddrift, luftförorening, buller, skakning, temperaturändring, joniserande strålning, ljus eller annat sådant.

Enligt andra stycket skall konventionen ej äga tillämpning i den mån miljöskadlig verksamhet regleras genom särskild överenskommelse mellan två eller flera av de fördragsslutande staterna.

I motivering till artikeln uttalar kommittén att konventionens tillämpningsområde avses vara begränsat till utsläppande av avloppsvatten samt användning av fast egendom eller anläggning på sätt som kan medföra störning av den omgivande miljön. Dit hör bl. a. byggande av väg, flygfält, elektrisk anläggning och atomreaktor. Anknytningen till användning av fast egendom har motsvarighet bl. a. i de danska och svenska miljöskyddslagarna samt i den finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsen. Kommittén har ansett att även sådan miljöstörning som åstadkoms genom byggande i vatten, såsom dämningsskada eller torrläggning vid ändring av vattenstånd eller vattenföring, i princip bör om-

fattas av konventionen. I denna del blir vissserligen konventionens tillämpningsområde väsentligt inskränkt genom att vattenbyggnadsföretag som regleras i den svensk-norska vattenrättskonventionen eller gränsälvsöverenskommelsen mellan Sverige och Finland faller utanför enligt undantaget i andra stycket. Någon motsvarande överenskommelse föreligger emellertid f. n. inte mellan Finland och Norge. Vidare är det enligt kommitténs mening angeläget att t. ex. inrättande av borrhälsplatfomar och sandsugning i havet omfattas av konventionsbestämmelserna.

Beteckningen "miljöskadlig" verksamhet har valts i stället för den svenska miljöskyddslagens uttryck "miljöfarlig" efter önskemål från finsk och norsk sida. Av konventionstexten framgår att redan en risk för miljöskada är tillräcklig för att konventionen skall bli tillämplig.

Undantaget i andra stycket avser fall där miljöskadlig verksamhet är eller i framtiden blir föremål för specialreglering genom särskild gränsöverenskommelse. F. n. åsyftas i första hand nyssnämnda överenskommelser mellan Norge och Sverige samt mellan Finland och Sverige. Undantag avses gälla endast i den utsträckning störningar från en anläggning regleras genom den särskilda överenskommelsen. Till belysning av det sagda nämner kommittén att den svensk-norska vattenrättskonventionen inte är tillämplig på utsläppande av avloppsvatten. Om en industriell anläggning i ett gränsvattendrag förutom byggande i vatten innefattar utsläpp av föroreningar i vattnet, blir sålunda den nu föreslagna konventionen tillämplig beträffande den senare åtgärden. På motsvarande sätt skall enligt kommittén konventionen tillämpas på luftförorening och buller från en industriell anläggning i Torne älvs vattenområde, medan frågor om vattenförorening eller annan inverkan på vattenförhållanden som härrör från anläggningen skall behandlas enligt den finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsen.

Enligt *artikel 2* skall vid prövning av tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet störning som sådan verksamhet medför eller kan medföra i annan fördragsslutande stat likställas med störning i det egna landet.

Bestämmelsen utgör enligt kommittén konventionens grundläggande stadgande och anger dess huvudsakliga syfte. Den tar sikte på tillåtlighetsprövning i varje särskilt fall av miljöskadliga anläggningar. Bestämmelsen avser såväl tillståndsprövning av planerad verksamhet som prövning av ansökan om godkännande av befintlig anläggning eller av talan om förbud eller skyddsåtgärder mot pågående miljöskadlig verksamhet.

Enligt *artikel 3* får den som drabbats eller kan drabbas av störning från miljöskadlig verksamhet i annat fördragsslutande land föra talan hos vederbörande domstol eller administrativa myndighet i det landet beträffande verksamhetens tillåtlighet, däri inbegripet talan om skadeförebyggande åtgärder, och överklaga domstolens eller myndighetens beslut i samma utsträckning och under samma förutsättningar som rätts-

subjekt i verksamhetslandet. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande talan om ersättning för skada på grund av miljöskadlig verksamhet. Frågan om ersättning får ej bedömas efter regler som är oförmånligare för den skadelidande än verksamhetslandets ersättningsregler.

I motiveringen anför kommittén att genom denna artikel slås fast att medborgarna i de fördragsslutande länderna skall åtnjuta full likställighet när det gäller rätten att föra talan angående tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet i något av länderna. Principen torde i stor utsträckning motsvara vad som redan kan anses gälla. I den mån den interna lagstiftningen innefattar rätt för skadelidande att erhålla ersättning för rättegångskostnader, skall bestämmelserna givetvis också tillämpas till förmån för utländska sakägarintressen.

Konventionen ger inte myndigheter i verksamhetslandet befogenhet att förordna att egendom i grannland skall tvångsvis tas i anspråk för utförande av skadeförebyggande åtgärder. Denna fråga torde enligt kommittén inte ha nämnvärd praktisk betydelse med hänsyn till föreliggande vattenrättskonventioner.

Bestämmelsen om ersättningsrätt i andra stycket avses enligt kommittén inte inverka på den rätt som ett rättssubjekt enligt andra regler kan ha att alternativt väcka ersättningstalan vid domstol i det egna landet i anledning av miljöstörning som orsakas av verksamhet i annat land. Processuellt innebär bestämmelsen att den som drabbas av skada till följd av miljöskadlig verksamhet i grannland får rätt att oberoende av hemlandets forumregler beträffande skada på fast egendom föra ersättningstalan hos domstol i verksamhetslandet eller sålunda att det senare landets jurisdiktionskompetens utvidgas i motsvarande mån. Rätt forum i verksamhetslandet förutsätts vara domstolen i den ort där den miljöskadliga verksamheten utövas.

När det gäller frågan vilket lands skadeståndsrätt som skall tillämpas torde de nordiska ländernas internationella privaträtt som huvudregel uppställa att i fråga om skadestånd i utomobligatoriska förhållanden skall tillämpas lagen i det land där skadan inträffat. Den föreslagna bestämmelsen i frågan i andra stycket avses påverka resp. lands internationella privaträtt endast så till vida att den som lider skada av miljöskadlig verksamhet i grannland alltid skall kunna åberopa verksamhetslandets skadeståndsrättsliga regler, om dessa är förmånligare för honom. En ordning enligt vilken en skadelidande utlänning skulle få nöja sig med lägre ersättning än medborgare i verksamhetslandet eller ingen ersättning alls med hänvisning till hemlandets ersättningsregler skulle enligt kommitténs mening framstå som mindre väl förenlig med de principer som ligger till grund för konventionsförslaget. Frågan huruvida en skadelidande med hänvisning till internationellt privaträttsliga principer bör få åberopa hemlandets skadeståndsregler i fall då dessa är

fördelaktigare för honom än verksamhetslandets bör enligt kommitténs mening överlämnas åt rättspraxis. Frågan torde enligt kommittén ha ringa praktisk betydelse.

I fråga om den utredning om ett företags verkningar i annat land som behövs för prövning av talan enligt denna artikel skall enligt kommittén i princip verksamhetslandets processuella föreskrifter tillämpas. I allmänhet ankommer det på den som söker tillstånd att förebringa utredning även om verkningarna i grannland. Enskild rättsägare i grannland som framställer anspråk har att ange grunden för detta. Frågan om möjlighet för administrativ myndighet i verksamhetslandet att hålla besiktning i grannland behandlas i artikel 10. I artikel 7 ges föreskrifter om befogenhet för den särskilda bevakningsmyndighet som föreslås inrättad (art. 4) att föranstalta om och ta initiativ till utredning om verkningar i det egna landet av miljöskadlig verksamhet i grannland.

Enligt *artikel 4* skall varje stat utse en särskild myndighet (bevakningsmyndighet) med uppgift att tillvarata allmänna miljöskyddsintressen i landet i samband med störning från miljöskadlig verksamhet i annan fördragsslutande stat. För tillvaratagande av sådana intressen äger bevakningsmyndigheten föra talan hos eller bli hörd av vederbörande domstol eller administrativa myndighet i annan fördragsslutande stat beträffande tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet, om myndighet eller annan företrädare för allmänna miljöskyddsintressen i den staten kan föra talan eller bli hörd i ärenden av det slag varom fråga är. Bevakningsmyndigheten får också överklaga domstolens eller myndighetens beslut enligt den procedur- och instansordning som i landet i fråga gäller för sådana ärenden.

Kommittén framhåller att den för realiserande av principen om likställande av ländernas miljöskyddsintressen har strävat efter en ordning som öppnar möjlighet för företrädare för ett lands allmänna miljöskyddsintressen att utan omväg över vederbörande utrikesdepartement, särskild kommission e. d. komma till tals omedelbart när i ett annat land prövningen inleds i första instans av en miljöskadlig anläggning som kan medföra störningar i grannlandet. I detta syfte föreslår kommittén sålunda att varje land utser en särskild myndighet, som skall ha rätt att för bevakande av allmänna miljöskyddsintressen i hemlandet föra talan eller bli hörd i prövningsinstans i grannland på motsvarande sätt som myndighet som företräder allmänna miljöskyddsintressen i det senare landet. För att underlätta för bevakningsmyndigheten att fullgöra denna uppgift åläggs i artikel 5 varje prövningsmyndighet i ett land att, så snart myndigheten bedömer att en anläggning var till tillstånd söks kan medföra störning av betydelse i grannland, ge bevakningsmyndigheten i detta land tillfälle att yttra sig i ärendet.

Uppgiften som bevakningsmyndighet bör enligt kommittén anförtros myndighet med central position på miljöskyddsområdet, förslagsvis i

Sverige statens naturvårdsverk, i Danmark miljöstyrelsen, i Finland det ministerium under vilket miljövårdsärenden kommer att sortera samt i Norge miljöverndepartementet. Framför allt med hänsyn till fullgörandet av underrättelseplikten synes det kommittén mest ändamålsenligt med endast en bevakningsmyndighet för varje land. Av praktiska skäl bör en stat dock ha möjlighet att i viss utsträckning låta bevakningsmyndighetens uppgifter fullgöras av annan myndighet. Föreskrift härom har upptagits i artikel 9.

I konventionen föreslås regler blott för bevakningsmyndighetens agerande i samband med tillåtlighetsprövning av miljöskadligt företag. Det är enligt kommittén naturligt att bevakningsmyndigheten även ägnar uppmärksamhet åt andra aktiviteter på områden i grannländerna som kan beröra miljöskyddsintressen i det egna landet. Bevakningsmyndigheten skall självfallet ha rätt att från myndigheter i grannland på begäran erhålla upplysning om planer på anläggningar och markanvändning i samma omfattning som medborgare i verksamhetslandet. Något uttryckligt stadgande härom har kommittén inte ansett erforderligt.

Till illustration av det föreslagna systemets innebörd nämner kommittén följande exempel på befogenheter som i Sverige skulle tillkomma bevakningsmyndighet i grannland, nämligen talan (yttrande) i ärende vid koncessionsnämnden, naturvårdsverket eller länsstyrelse samt i sådant ärende om lokaliseringstillstånd som enligt 136 a § byggnadslagen prövas av Kungl. Maj:t, fullföljd av talan mot koncessionsnämndens beslut samt framställning enligt 26 eller 41 § miljöskyddslagen, talan i mål om tillstånd till sandsugning enligt vattenlagen jämte fullföljd av talan, yttrande i ärende om tillstånd enligt kontinentalsockellagen till utvinning av naturtillgångar på eller under havsbotten samt yttrande i ärende om fastställande av arbetsplan för allmän väg.

Artikel 5 innehåller för systemets funktion nödvändiga föreskrifter om underrättelse till bevakningsmyndighet m. m. Finner domstol eller administrativ myndighet som har att pröva fråga om tillstånd till miljöskadlig verksamhet (prövningsmyndighet) att verksamheten kan medföra störning av betydelse i annat fördragsslutande land, skall prövningsmyndigheten, om kungörelse- eller utställningsförfarande tillämpas i ärenden av ifrågavarande slag, så snart som möjligt sända ett exemplar av handlingarna i ärendet till bevakningsmyndigheten i det andra landet samt bereda denna myndighet tillfälle att avge yttrande i ärendet. Besked om tid och plats för sammanträde eller besiktning skall i förekommande fall i god tid tillställas bevakningsmyndigheten, som även i övrigt skall hållas underrättad om ärendets gång, i den mån det kan ha intresse för denna myndighet.

Beträffande frågan om en verksamhet vartill tillstånd söks kan medföra miljöstörning av betydelse i annat land skall enligt kommittén prövningsmyndigheten givetvis följa samma bedömningsgrunder som när det

gäller verkningar i det egna landet. Den omständigheten att en prövningsmyndighet ej funnit skäl förelägga att underrätta bevakningsmyndighet i annat land avses självfallet inte hindra att den senare myndigheten likväl uppträder i ärendet. Vid utsättande av tid för yttrande eller sammanträde bör prövningsmyndigheten ta hänsyn till den förberedande utredning m. m. som bevakningsmyndigheten kan behöva vidta enligt artikel 7. Med tillstånd avses för svensk rätts vidkommande även medgivande av undantag från skyldighet att söka koncession.

Enligt *artikel 6* skall prövningsmyndighet, i den mån det överensstämmer med procedurreglerna i verksamhetslandet, på begäran av bevakningsmyndigheten förelägga sökanden att lämna de ytterligare uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som prövningsmyndigheten anser erforderliga för att bedöma verkningarna i det andra landet.

Kommittén anför att bestämmelsen förutsätter att prövningsmyndigheten enligt gällande procedurregler har befogenhet att ålägga sökanden att komplettera ansökningsen i ifrågavarande hänsende. Detta torde som regel vara fallet. I första hand syftar bestämmelsen på utredning rörande industrianläggningen etc. i fråga. Också utredning angående förhållanden i bevakningsmyndighetens land kan emellertid ifrågakomma, även om det i detta fall ofta kan vara naturligare att utredningen ombesörjs av bevakningsmyndigheten. Även om prövningsmyndigheten i allmänhet kan väntas tillmötesgå bevakningsmyndighetens önskemål, bör avgörandet huruvida den begärda utredningen skall införskaffas ligga hos prövningsmyndigheten, som har att följa det egna landets praxis i dylika frågor.

Enligt *artikel 7* ankommer det på bevakningsmyndigheten att i den mån den anser det behövt av hänsyn till allmänna eller enskilda intressen tillkännage meddelanden från prövningsmyndighet genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt och att i övrigt verkställa den utredning om verkningarna i det egna landet som den finner erforderlig.

Kommittén framhåller att bestämmelsen från verksamhetslandets synpunkt innebär att landets skyldighet att underrätta sakägare och allmänhet i grannland om en miljöskadlig verksamhet är fullgjord genom underrättelsen till bevakningsmyndigheten. Kommittén har ansett det naturligt att denna myndighet får svara för det vidare kungörandet i hemlandet. Tillkännagivande förutsätts ske i den form som är vanlig i resp. land. Sedan väl enskild rättsägare anmält sig som part hos prövningsmyndigheten, bör han kunna räkna med att i fortsättningen erhålla underrättelse om ärendets fortgång direkt från prövningsmyndigheten i samma utsträckning som rättsägare i verksamhetslandet.

Enligt *artikel 8* skall kostnaderna för bevakningsmyndighetens verksamhet betalas av hemlandet.

Kommittén har funnit en sådan ordning vara att föredra framför en

regel att kostnaderna skall betalas av sökandeföretaget. I sistnämnda fall skulle det bli nödvändigt att låta prövningsmyndigheten bedöma skäligheten av nedlagda kostnader. Bevakningsmyndighetens uppgifter torde i stort sett vara av sådan karaktär att det framstår som naturligt att arbetet bekostas av det allmänna i resp. land. Självfallet skall bevakningsmyndigheten inte till någon del bära kostnaden för utredning som sökanden föreläggs att framlägga med stöd av artikel 6.

Enligt *artikel 9* skall bevakningsmyndighetens uppgifter i viss utsträckning kunna fullgöras av annan myndighet. Sålunda föreslås att, om bevakningsmyndigheten i visst ärende underrättat vederbörande domstol eller administrativa myndighet i verksamhetslandet att bevakningsmyndighetens uppgifter i ärendet skall fullgöras av annan myndighet, konventionens bestämmelser skall i tillämpliga delar gälla denna myndighet.

Med ifrågavarande bestämmelse tillgodoses enligt kommittén bl. a. det behov som kan föreligga att delegera utförandet av viss bevakningsuppgift till annan myndighet än bevakningsmyndigheten. Behovet kan vara förestavat av att den aktuella miljöstörningen rör annat specialområde än bevakningsmyndighetens. Ett spörsmål om joniserande strålning kan exempelvis behöva hänskjutas till myndighet som handlägger frågor om atomenergi. Det kan också finnas behov av delegation till lokal myndighet. Den föreslagna bestämmelsen medger vidare att varje stat kan ha en permanent intern ordning varigenom bevakningen av ärenden av olika slag är fördelad på skilda myndigheter. För prövningsmyndigheten gäller emellertid att den i varje ärende alltid kan sända första underrättelsen med ansökningshandlingarna enligt artikel 5 till bevakningsmyndigheten. Har bevakningsmyndigheten i det aktuella ärendet redan hunnit meddela prövningsmyndigheten att bevakningsuppgiften skall fullgöras av annan myndighet, bör givetvis prövningsmyndigheten sända handlingarna till den myndigheten.

I *artikel 10* föreskrivs att administrativ myndighet som har att pröva fråga om tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet eller sakkunnig som myndigheten förordnar får hålla besiktning i annat fördragsslutande land, om det behövs för utredning om verkningarna i det landet.

I motiveringen anför kommittén att det, när prövningsmyndighet har att bedöma tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet som kan medföra skador i annat land, kan befinnas önskvärt att myndigheten för att få ett fullgott underlag för sin bedömning besiktigar den plats där skadeverkningar befaras eller har inträffat. Kommittén anser det angeläget att i vart fall administrativ prövningsmyndighet får befogenhet att hålla besiktning i grannlandet.

Genom den föreslagna bestämmelsen torde enligt kommittén behovet att införa särskilda regler om besiktning i annat land i miljöskyddssammanhang bli tillgodosett till väsentlig del. Syn av domstol i motsvarande

situation torde, anför kommittén, med hänsyn till ländernas miljöskyddslagstiftning, gällande gränskonventioner och de geografiska förhållandena mera sällan komma att visa sig behövlig i praktiken. Tilläggas kan att bestämmelserna om bevisupptagning genom domstol i annat land i 1954 års Haagkonvention angående vissa till civilprocessen hörande ämnen, vilken tillträtts av samtliga berörda länder, medger bevisupptagning i form av syn. Sedan nämnda konvention efter hand genomgått en revidering, har år 1970 utarbetats en ny Haagkonvention i ämnet, till vilken de nordiska länderna förväntas ansluta sig. Enligt artikel 8 i den nya konventionen kan fördragsslutande stat avge förklaring att domare vid ansökande myndighet i annan stat får närvara när en begärd bevisupptagningsåtgärd vidtas. Även om domarens egna iakttagelser i sådant sammanhang inte utgör processmaterial, torde hans närvaro borge för att i syneprotokollet inflyter vad som är av betydelse för tvistens avgörande. Sammanfattningsvis anför kommittén att nu gällande och i andra sammanhang föreslagna bestämmelser i huvudsak tillgodoser domstolarnas behov av tillgång till bevisning i berörda hänseenden. Med hänsyn till det anförda har kommittén ansett sig böra avstå från att i konventionsförslaget uppta bestämmelse om befogenhet för domstol att hålla besiktning i annat land.

Artikel 11 innehåller föreskrift om obligatoriskt samråd på regeringsnivå mellan vederbörande stater i vissa fall. Är fråga om tillstånd till miljöskadlig verksamhet, som kan medföra störning av väsentlig betydelse i annan fördragsslutande stat, föremål för prövning av regeringen eller vederbörande minister eller departement (ministerium) i verksamhetslandet, skall samråd äga rum mellan staterna i fråga, om regeringen i den förra staten begär det.

Kommittén anför att bestämmelserna avser frågor som — efter besvär av bevakningsmyndigheten eller annan eller på grund av att regeringen är enda instans — är föremål för prövning av vederbörande regering, departement eller minister. Ärenden som i sista instans avgörs i domstol omfattas sålunda inte. Att domstol är högsta instans i miljövårdsfrågor förekommer framför allt i Finland men i viss utsträckning även i övriga länder. Den finska lagstiftningen torde emellertid komma att ändras på denna punkt i vad avser vattenförorening, och de frågor som i sista instans avgörs av domstol i övriga länder synes inte ha större praktisk betydelse i förevarande sammanhang. I Danmark och Norge kan vissa betydelsefulla miljöskyddsärenden avgöras av vederbörande minister eller departement som sista instans.

Som framgått avses bestämmelsen enligt kommittén gälla inte bara tillåtlighetsfrågor vari bevakningsmyndighet hörts eller fört talan utan även tillåtlighetsfrågor som avgörs direkt av regeringen, eventuellt utan föregående remissbehandling. Kommittén framhåller att bevakningsmyndigheten även i det senare fallet torde ha haft möjlighet att infor-

mera sig i ärendet, så att den egna regeringen kan underrättas i god tid före avgörandet.

Avgörandet huruvida störningen är av väsentlig betydelse avses ankomma på den regering som begär samråd.

Enligt *artikel 12* äger i fall som avses i artikel 11 regeringen i vardera staten påfordra att en kommission, som om annat ej överenskoms skall bestå av en av parterna gemensamt utsedd ordförande från annan fördragsslutande stat samt tre ledamöter från vardera av de berörda staterna, skall avge yttrande i ärendet före dess avgörande. Har så skett, får ärendet ej avgöras, innan yttrandet avgivits. Vardera staten skall avlöna de ledamöter som utsetts av densamma. Arvode eller annan ersättning till ordföranden jämte övriga kostnader för kommissionens verksamhet, vilka ej uppenbarligen är att anse som blott endera statens utgifter, skall betalas till lika delar av berörda stater.

Med hänsyn till eventualiteten att föreskrivet samråd inte skulle leda till en samförstånds lösning kunde enligt kommittén diskuteras möjligheten att, i likhet med vad som för vissa fall gäller enligt den norsk-svenska vattenrättskonventionen och gränsälvöverenskommelsen mellan Sverige och Finland, införa vetorätt för den stat som skulle drabbas av störningen. Kommittén har emellertid ansett att en sådan ordning varken är önskvärd eller realistisk i förevarande sammanhang. I stället föreslår kommittén en ordning, enligt vilken endera staten i fall då samråd skall äga rum äger påkalla tillsättande av en rådgivande kommission, som skall avge yttrande i ärendet innan detta avgörs. Ehuru ej bindande kan kommissionens yttrande antas komma att väga tungt vid den slutliga prövningen av ärendet. Att bestämmelsen om kommissionens sammansättning gjorts dispositiv sammanhänger bl. a. med möjligheten att en miljökadlig verksamhet kan komma att beröra mer än två länder. I sådana fall kan länderna finna lämpligt att i stället för att i enlighet med artikelns bestämmelse tillsätta flera kommissioner överenskomma om upprättande av en för de berörda staterna gemensam kommission.

I *artikel 13* slås fast att konventionen skall vara tillämplig också i fråga om fördragsslutande stats kontinentalsockelområde.

Bestämmelsen innebär enligt kommittén först och främst att konventionen skall tillämpas på sådan verksamhet för utnyttjande av naturtillgångarna på en stats kontinentalsockel som kan medföra störning för grannländernas miljöskyddsintressen, t. ex. borrhning efter olje- eller gasfyndigheter eller täkt av sand eller grus på havsbotten. Vidare följer av artikeln att negativa verkningar, som miljökadlig verksamhet på land kan medföra för aktiviteter som äger rum på annan stats kontinentalsockel under dess jurisdiktion, skall beaktas vid prövning av verksamhetens tillåtlighet.

Artiklarna 14—16 innehåller slutbestämmelser. Artiklarna 14 och 16

är utformade i överensstämmelse med gällande principer för slutbestämmelser i nordiska överenskommelser. Enligt artikel 15 skall mål eller ärende som vid konventionens ikraftträdande är anhängigt vid domstol eller administrativ myndighet och som rör fråga som omfattas av konventionen handläggas och bedömas enligt förut gällande bestämmelser.

4 Promemorian

Miljöskyddskommitténs svenska ledamöter konstaterar att den föreslagna konventionstexten är utformad på sådant sätt att den i huvudsak kan göras direkt tillämplig som svensk lag. Undantag torde behöva göras endast beträffande slutbestämmelserna i artiklarna 14—16. Med dessa undantag bör konventionen enligt promemorian kunna införlivas med intern svensk rätt genom en särskild lag i vilken förklaras att den skall gälla som svensk lag.

Enligt artikel 3 i konventionen får den som drabbas av störning från miljöfarlig verksamhet i annat nordiskt land föra skadeståndstalan i det landet. Rätt forum förutsätts vara domstolen i den ort där den miljöfarliga verksamheten utövas. Särskilda bestämmelser i denna fråga synes enligt promemorian inte behövas med hänsyn till att forumreglerna i 10 kap. rättegångsbalken, 33 och 34 §§ miljöskyddslagen samt 11 kap. vattenlagen medger att talan om ersättningsanspråk eller annat enskilt anspråk på grund av miljöfarlig verksamhet väcks vid domstol inom vars område verksamheten bedrivs.

Beträffande frågan om konventionens genomförande i Sverige föranleder behov av ändring i annan lagstiftning på miljöskyddsområdet anförs i promemorian följande. Tillämpning av konventionens bestämmelser kan i första hand bli aktuell i samband med tillåtlighetsprövning enligt miljöskyddslagen, vattenlagen, lagen (1966: 314) om kontinentalsockeln, bestämmelserna om grustäkt m. m. i naturvårdslagen (1964: 822), atomenergilagen (1956: 306), 136 a § byggnadslagen, väglagen (1971: 948) och lagen (1902: 71 s. 1) innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar. Beträffande sådana frågor som regleras i konventionen avses den föreslagna lagen skola gälla utan hinder av vad som föreskrivs i nämnda lagstiftning. Redan med hänsyn till lagens karaktär av speciallagstiftning torde särskild föreskrift härom inte vara nödvändig (jfr prop. 1972: 16 s. 38). Härtill kommer att konventionens bestämmelser allmänt inte står i strid med regler i gällande miljöskyddslagstiftning. De innebär i huvudsak en utfyllnad av dessa genom utvidgning av de tillämpande myndigheternas kommuniceringsskyldighet och likställandet av grannländernas miljöskyddsintressen med motsvarande intressen i Sverige. Enligt uttryckligt stadgande i 2 § miljö-

skyddslagen gäller i fråga om miljöfarlig verksamhet utöver lagens bestämmelser vad som föreskrivs i annan lagstiftning. För vattenlagens del innehåller 10 § i promulgationslagen till nämnda lag föreskrift att vad som överenskommes i konvention med utländsk makt skall gälla. Över huvud skulle införande i annan miljöskyddslagstiftning av hänvisningar till konventionslagen väsentligen endast innebära en upplysning om konventionen och dessutom kunna ge anledning till missförstånd med hänsyn till risken för att hänvisningar ej skulle komma att inflyta i all berörd lagstiftning. Mot bakgrund av det anförda föreslås i promemorian att sådana hänvisningar inte görs.

I promemorian uttalas vidare att det med hänsyn till ikraftträdandebestämmelserna i artikel 14 i konventionsförslaget bör överlämnas åt Kungl. Maj:t att bestämma dag för den föreslagna lagens ikraftträdande. Lagen bör gälla så länge konventionen är i kraft. Artikel 15 i förslaget bör i enlighet med svensk lagstiftningsteknik tas upp som en övergångsbestämmelse till lagen.

I promemorian behandlas därefter vissa frågor som föreslås bli reglerade i tillämpningskungörelse till den föreslagna lagen. Bl. a. föreslås att uppgiften som svensk bevakningsmyndighet anförtros åt naturvårdsverket. Bestämmelsen i artikel 9 att fördragsslutande stat har möjlighet att förordna att dess bevakningsmyndighets uppgifter i viss utsträckning skall fullgöras av annan myndighet har, framhålls i promemorian, främst tillkommit med hänsyn till särskilda förhållanden i Finland. För Sveriges del kan det måhända tänkas bli aktuellt att meddela sådant förordnande t. ex. för kammarkollegiet i vattenmål eller för delegationen för atomenergifrågor i ärende om atomanläggning i grannland. Då behovet härav knappast kan överblickas, synes det enligt promemorian tveksamt om generella förordnanden i ifrågavarande hänseende bör meddelas f. n. Det torde tills vidare vara en lämpligare ordning att Kungl. Maj:t på anmälan av naturvårdsverket meddelar förordnande för varje särskilt fall i den mån så bedöms erforderligt.

I anslutning till artikel 5 påpekas vidare i promemorian att konventionen inte avses föranleda ändring av gällande sekretessbestämmelser. Dessa kan t. ex. bli tillämpliga beträffande utlämnande av handling till bevakningsmyndighet i annat nordiskt land.

Avses besiktning i något fall skola äga rum inom område som utgör militärt skyddsområde enligt kungörelsen (1967: 10) om skyddsområden m. m., får enligt promemorian tillstånd sökas enligt bestämmelserna i nämnda författning. Särskilda föreskrifter härom torde inte behövas. Det får enligt promemorian förutsättas att några svårigheter att erhålla sådant tillstånd normalt inte föreligger.

5 Remissyttrandena

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran att Sverige ingår en konvention med Danmark, Finland och Norge rörande miljöskydd i huvudsaklig överensstämmelse med miljöskyddskommitténs förslag. *Naturvårdsverket* framhåller att det föreligger starka skäl för en svensk anslutning till den föreslagna konventionen. Verket påpekar att ett förverkligande av konventionen i stor utsträckning innebär ett efterkommande av vad som anförts i Europarådets resolution 5/1971 om luftföroreningar i gränsområden samt ett konkret bidrag till pågående diskussioner inom ramen för OECD om internationell samverkan för åtgärder mot gränsöverskridande miljöföroreningar.

Vattenöverdomstolen, statskontoret och vattenfallsverket understryker kommitténs uttalande att det är en förutsättning för konventionen att berörda länders miljöskyddslagstiftning utvecklas så att de miljöskyddskrav som uppställs blir tämligen likartade. Statskontoret tillfogar att arbetet med att få fram likartade normer och riktlinjer måste intensifieras så att lagstiftningens praktiska konsekvenser blir så överensstämmande som möjligt i de nordiska länderna. Liknande synpunkter anföras av *länsstyrelsen i Malmöhus län, kommunförbundet och Industrieförbundet*. Enligt *vattenöverdomstolen* finns inte anledning att skjuta upp genomförandet av konventionen i avvaktan på att länderna skall närma sig varandra ytterligare på miljöskyddslagstiftningens område. *Naturvårdsverket* anser att tillämpningen av konventionen och bakomliggande nationell lagstiftning utan tvekan kommer att verka i riktning mot erforderlig och önskvärd enhetlighet. Enligt *länsstyrelsen i Malmöhus län* bör konventionen ge en god grundval för nordiskt samarbete beträffande konkreta miljöskyddsåtgärder i gränsområden och planering för skydd av gemensamma intresseområden.

Beträffande de särskilda artiklarna anser *vattenöverdomstolen* att texten i artikel 1 bör förtydligas så att det klart framgår att utsläppande av vatten som använts för kylning vid drift av fabrik eller annan inrättning utgör miljöskadlig verksamhet.

Den i artikel 3 angivna ordningen beträffande talan om ersättning för skada på grund av miljöskadlig verksamhet finner *vattenöverdomstolen* överensstämma med vattenlagens och miljöskyddslagets principer. Bestämmelsen i fråga får anses ändamålsenlig och torde överensstämma med gällande internationell privaträtt. Däremot är det enligt *domstolen* inte helt tillfredsställande att konventionsförslaget inte ger prövningsmyndighet befogenhet att förordna att egendom i grannland tvångsvis skall tas i anspråk för att utföra skadeförebyggande åtgärder. Frågan huruvida sådan befogenhet bör införas bör enligt *domstolen* utredas i lämpligt sammanhang. Slutligen bör enligt *domstolens* mening övervägas att i konventionen uttryckligen ange att utländska sakägare är be-

rättigade att erhålla ersättning för rättegångskostnader i den mån den interna lagstiftningen ger skadelidande sådan rätt.

I fråga om artikel 4 föreslår vattenöverdomstolen ett förtydligande. För att underlätta tillämpningen av artikeln bör enligt domstolen den närmare innebörden av begreppet "allmänna miljöskyddsintressen" anges i konventionen eller genom motivuttalande. I anslutning till denna artikel påpekar domstolen att bevakningsmyndighet enligt konventionsförslaget inte kan föra talan om ersättning eller allmänna avgifter. Svensk vattendomstol kan således inte på talan av bevakningsmyndighet i grannland ålägga sökande i vattenmål att utge avgift enligt 2 kap. 8 och 10 §§ vattenlagen till grannlandet, även om företaget skulle ha sådan menlig inverkan i grannlandet, som omtalas i nämnda paragrafer.

Den i artikel 5 upptagna föreskriften att prövningsmyndighet skall underrätta grannlands bevakningsmyndighet om verksamhet som medför eller kan medföra störning av betydelse i det landet kan enligt vattenöverdomstolens mening tolkas på det sättet att underrättelse inte skall ske, om störningen bedöms vara av enbart ringa betydelse. Enligt domstolen skulle det vara en lämpligare ordning om underrättelseskyldighet förelåg så snart en verksamhet befanns medföra eller kunna medföra störning av någon betydelse i annat land. Vattenöverdomstolen ifrågasätter vidare om inte konventionstexten bör ändras så att det klart framgår att underrättelseskyldighet skall gälla även beträffande ärenden vari remissförfarande används utan samband med kungörelse- eller utställningsförfarande.

I anslutning till artikel 7 anför vattenöverdomstolen att en oriktig bedömning av bevakningsmyndigheten kan leda till att en enskild intressent som berörs av miljöskadlig verksamhet i grannland inte underrättas om att prövningsförfarande inletts i verksamhetslandet. Det bör enligt vattenöverdomstolen åläggas bevakningsmyndigheten att alltid underrätta enskilt intresse som berörs av miljöskadlig verksamhet.

I anslutning till artikel 10 tar vattenöverdomstolen och *vattenlagsutredningen* upp frågan om syn av domstol i annat fördragsslutande land. Båda remissinstanserna anser att såväl vattendomstol som fastighetsdomstol har behov av att kunna hålla syn i annat land. Sådan syn bör kunna hållas inte bara vid prövning av fråga om tillåtligheten utan också vid prövning av fråga om ersättning i anledning av miljöskadlig verksamhet. Konventionsförslaget bör enligt dessa remissinstanser kompletteras på denna punkt.

Vad i promemorian föreslagits rörande sättet att införliva den föreslagna konventionen med intern svensk rätt godtas av samtliga remissinstanser.

Kommitténs förslag att naturvårdsverket skall anförtros uppgiften som svensk bevakningsmyndighet tillstyrks av remissinstanserna. Länsstyrelsen i *Norrbottnens län* och *finsk-svenska gränsälvscommissionen*

anser dock att länsstyrelsen resp. kommissionen bör med stöd av artikel 9 bemyndigas att envar för sitt område fullgöra uppgiften som bevakningsmyndighet. Enligt *kommunförbundet* är det angeläget att naturvårdsverket i egenskap av bevakningsmyndighet får sådana uppgifter och resurser att berörda kommuners intressen kan beaktas.

Överbefälhavaren förordar att den i promemorian föreslagna tillämpningskungörelsen kompletteras med en upplysning om att det finns särskilda bestämmelser om tillträde till militära skyddsföremål och skyddsområden.

Enligt *statskontoret* är det önskvärt att frågan om tillsynen av miljöskadlig verksamhet blir reglerad på ett sådant sätt att grannländernas miljöskyddsintressen tillgodoses också i tillsynsverksamheten.

6 Förevarande konventionsförslag

Konventionsförslaget överensstämmer utom såvitt avser artikel 10 i allt väsentligt med nordiska miljöskyddskommitténs förslag för vilket jag tidigare utförligt redogjort (avsnitt 3). Den svenska texten är sålunda i övrigt oförändrad, medan vissa mindre redaktionella jämkningar gjorts i de danska, finska och norska texterna för att nå bättre överensstämmelse med motsvarande svenska text. Företrädare för berörda länder har efter initiativ från finsk sida enats om att artikel 10 bör ha följande ändrade innehåll. Om det behövs för utredning om miljöskadlig verksamhets skadeverkningar i annat land, skall bevakningsmyndigheten i det landet på begäran av prövningsmyndighet i verksamhetslandet föranstalta om besiktning på platsen. Vid sådan besiktning får prövningsmyndigheten eller sakkunnig som myndigheten förordnar vara närvarande. Vid behov skall närmare föreskrifter angående besiktning varom nu är fråga utarbetas i samråd mellan berörda länder.

7 Protokollet

Protokollet innehåller följande kommentarer angående tillämpningen av konventionen.

Vid tillämpning av artikel 1 skall utsläppande av fast eller flytande avfall, gas eller annat ämne från mark, byggnad eller anläggning i vattnedrag, sjö eller havet anses som miljöskadlig verksamhet endast om utsläppandet medför eller kan medföra olägenheter för omgivningen.

Den i artikel 3 fastslagna rätten för den som lider skada till följd av miljöskadlig verksamhet i grannland att föra ersättningstalan vid domstol eller administrativ myndighet i det landet skall i princip anses inbegripa rätt att påkalla inlösen av fastighet.

Artikel 5 skall anses gälla även i fråga om tillståndsärenden i vilka remissförfarande tillämpas utan samband med kungörelse- eller utställningsförfarande.

Länderna skall föreskriva tystnadsplikt för tjänsteman vid bevakningsmyndighet i fråga om yrkeshemlighet, driftanordning eller affärsförhållande som han fått kännedom om i samband med befattning med ärende angående miljöskadlig verksamhet i annat land.

8 Departementschefen

Sverige har alltjämt fördelen av en i stor utsträckning ofördärvad miljö. Genom vår miljölagstiftning kan de olägenheter som vållas av miljöfarlig verksamhet inom landet hållas under kontroll. Miljön hotas emellertid även av föroreningar och andra störningar som sprids genom luft och vatten från andra länder, såväl de nordiska grannländerna som längre bort belägna stater. Mellan Östersjöns strandstater pågår långt framskridna förberedelser i syfte att få till stånd en miljökonvention för Östersjön. Också i vidare sammanhang deltar Sverige i internationellt samarbete i syfte att få till stånd överenskommelser om åtgärder mot miljöförstöring. Det ligger emellertid i sakens natur att överenskommelser mellan en större krets av stater ofta inte blir så långtgående som är önskvärt och att ikraftträdandet dröjer. Inom varje land i Norden förekommer verksamhet som medför olägenheter för grannland. Lika litet som man i varje enskilt land har ansett sig böra avvakta en världsomfattande reglering av alla dessa frågor innan nationell lagstiftning införts till miljöns skydd, lika litet bör det internationella samarbetet hindra en mer långtgående nordisk överenskommelse.

Nordiska rådet rekommenderade vid sin 20:e session år 1972 Nordiska ministerrådet att lägga fram förslag till nordisk miljöskyddskonvention. Konventionen skulle syfta till att i nationell lagstiftning likställa grannländernas miljöskyddsintressen med det egna landets. Uppgiften att utarbeta det avsedda konventionsförslaget anförtroddes en särskild kommitté, sammansatt av representanter för berörda länder. Kommittén som antog namnet Nordiska miljöskyddskommittén avlämnade år 1972 en preliminär rapport med bl. a. förslag till en miljöskyddskonvention mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige. Nordiska ministerrådet förordade därefter att en konvention med i huvudsak det innehåll kommittén föreslagit skulle ingås. Beslutet tillstyrktes av Nordiska rådet vid dess 21:a session. Miljöskyddskommitténs slutliga förslag till miljöskyddskonvention framlades år 1973 i slutrapporten (NU 1973: 5) Nordisk miljöskyddskonvention.

Efter remissbehandling av slutrapporten har företrädare för berörda departement i de olika länderna enats om att miljöskyddskommitténs förslag till konvention kunde godtas utan annan ändring än att artikel

10 borde ges föreslagen ny lydelse samt smärre jämkningar av redaktionell karaktär göras i de danska, finska och norska texterna. Vidare har överenskommit att ett protokoll innehållande vissa kommentarer angående tillämpningen borde fogas till konventionen. Konventionen och protokollet har undertecknats i Stockholm den 19 februari 1974.

Konventionen syftar till att skapa en ordning enligt vilken varje lands myndigheter vid prövning av fråga om tillåtligheten av miljöfarlig verksamhet skall jämföra grannländernas miljöskyddsintressen med motsvarande intressen i det egna landet. Konventionen, som sålunda tar sikte på tillåtlighetsprövning i varje särskilt fall av miljöskadliga anläggningar, är tillämplig på utsläppande av fast eller flytande avfall, gas eller annat ämne från mark, byggnad eller anläggning i vattenområde samt användning av mark, havsbotten, byggnad eller anläggning på annat sätt som medför eller kan medföra störning av miljön genom vattenförorening eller annan inverkan på vattenförhållanden, sanddrift, luftförorening, buller, skakning, temperaturändring, joniserande strålning, ljus eller annat sådant. Konventionen är även tillämplig på ländernas kontinentalsockelområden. I den mån miljöskadlig verksamhet regleras genom särskild överenskommelse mellan två eller flera länder, såsom den svensk-norska vattenrättskonventionen den 11 maj 1929 och gränsöversöverskommelsen mellan Finland och Sverige den 16 september 1971, skall konventionen inte tillämpas.

Enligt konventionens grundläggande bestämmelse skall vid prövning av tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet störning som sådan verksamhet kan medföra i annat fördragsslutande land likställas med störning i det egna landet.

Den som drabbas av störning från miljöskadlig verksamhet i annat land får enligt artikel 3 föra talan hos vederbörande domstol eller administrativa myndighet i det landet beträffande verksamhetens tillåtlighet i samma utsträckning som rättssubjekt i verksamhetslandet. Detta gäller också talan om ersättning på grund av miljöskadlig verksamhet.

Varje land skall enligt konventionen utse en bevakningsmyndighet som skall tillvarata allmänna miljöskyddsintressen i landet i samband med störning från miljöskadlig verksamhet i grannlandet. Finner prövningsmyndighet i tillståndsärende att miljöskadlig verksamhet kan medföra störning av betydelse i grannland, skall handlingarna i ärendet sändas till det landets bevakningsmyndighet för att bereda denna tillfälle att yttra sig. Bevakningsmyndigheten skall i den mån den anser det behövt av hänsyn till allmänna eller enskilda intressen i det egna landet kungöra meddelanden från prövningsmyndigheten och verkställa den utredning om verkningarna i landet som den finner erforderlig. Kostnaden för bevakningsmyndighetens verksamhet betalas av hemlandet. Ett land kan även överlämna åt annan myndighet att fullgöra uppgifter som ankommer på bevakningsmyndigheten.

Om det behövs för utredningen av skadeverkningarna i annat land, kan prövningsmyndigheten i verksamhetslandet enligt artikel 10 påfordra att bevakningsmyndigheten i det andra landet skall föranstalta om besiktning på platsen. Vid sådan besiktning får prövningsmyndigheten eller sakkunnig som myndigheten utser vara närvarande.

Är fråga om tillstånd till miljöskadlig verksamhet som medför störning av väsentlig betydelse i annat land föremål för prövning av regeringen eller vederbörande departement i verksamhetslandet, skall samråd äga rum mellan länderna i frågan, om regeringen i det förra landet begär det. I sådana fall kan regeringen i vardera landet påfordra att en för ändamålet tillsatt kommission skall avge yttrande i ärendet innan det avgörs.

Konventionen träder i kraft sex månader efter den dag då samtliga fördragsslutande stater meddelat att erforderliga konstitutionella åtgärder vidtagits. Konventionen skall inte tillämpas på mål eller ärende som vid ikraftträdandet är anhängigt vid domstol eller administrativ myndighet. Konventionen kan sägas upp genom skriftligt meddelande. Uppsägningen träder i kraft tolv månader därefter eller vid den senare tidpunkt som anges i meddelandet.

Protokollet, som jag tidigare utförligt redovisat, innehåller kommentarer angående tillämpningen av artiklarna 1, 3 och 5. Enligt protokollet skall vidare länderna föreskriva tystnadsplikt för tjänsteman vid bevakningsmyndighet i fråga om yrkeshemlighet, driftanordning eller affärsförhållande som han fått kännedom om i samband med ärende angående miljöskadlig verksamhet i annat land.

Samtliga remissinstanser har ansett att den miljöskyddskonvention för vilken jag nyss redogjort bör komma till stånd. Konventionen får ses som ett betydelsefullt led i ett intensifierat nordiskt samarbete på miljövårdsområdet. Konventionen står också i samklang med strävanden till internationellt samarbete på detta område som kommit till uttryck inom Förenta nationerna och OECD. Det måste anses finnas ett klart praktiskt behov av en reglering av de frågor som behandlas i konventionen. Behovet kan väntas öka efter hand som utvecklingen inom industri, bebyggelse och kommunikationer fortskrider. För de berörda länderna måste det vara en fördel att ha tillgång till en procedur som klart reglerar hur grannländernas miljöskyddsintressen skall beaktas. Konventionsförfarandet synes utformat på sådant sätt att tillståndsprövningen inte behöver bli nämnvärt mera omständligt eller tidskrävande än om prövningen begränsats till nationella miljöskyddsintressen. Jag kan i allt väsentligt ansluta mig till kommitténs motivering till artiklarna. I fråga om tillämpningen av artikel 10, som fått sitt slutliga innehåll efter initiativ från finsk sida, vill jag anföra följande. Artikeln som kan tillämpas även när domstol är prövningsmyndighet hindrar självfallet inte att en domstol i stället väljer att begära bevisupptagning vid ut-

ländsk domstol enligt gällande Haag-konvention i ämnet. Artikel 10 bör kunna användas så att prövningsmyndigheten förordnar ledamot att närvara vid besiktningen. Har besiktning ägt rum i grannland enligt artikeln, torde sådana särskilda omständigheter anses föreligga att protokoll från besiktningen får åberopas som bevis vid domstol enligt 35 kap. 14 § rättegångsbalken.

Som kommittén understrukit bygger konventionen på förutsättningen att miljöskyddsbestämmelserna i de berörda länderna kommer att utvecklas något så när parallellt även i framtiden.

Jag övergår nu till att ta upp några av de frågor som aktualiserats under remissbehandlingen av konventionsförslaget.

Med anledning av vissa påpekanden från vattenöverdomstolen vill jag anföra följande. Det kan enligt min mening inte råda någon tvekan om att utsläppande av kylvatten inbegrips i definitionen av miljöskadlig verksamhet i artikel 1. Det torde också vara helt klart att utländska sakägare enligt konventionen är berättigade att erhålla ersättning för rättegångskostnader i samma utsträckning som svenska sakägare. Något praktiskt behov att kunna tvångsvis ta i anspråk egendom i grannland för att utföra skadeförebyggande åtgärder där torde knappast föreligga utöver de möjligheter som finns i detta avscende enligt svensk-norska vattenrättskonventionen och gränsöverskottskommelsen mellan Finland och Sverige. Det i artikel 4 använda begreppet "allmänna miljöskyddsintressen" torde knappast komma att vålla några svårigheter vid tillämpningen av konventionen. Allmänna miljöskyddsintressen träds för när t. ex. då miljöfarlig verksamhet medför olägenheter av betydelse för befolkningen eller näringslivet i en ort eller för fiske eller sjöfart eller skadar skyddsvärda naturområden eller havsmiljön. Det förhållandet att prövningsmyndighetens undererrättskyldighet enligt artikel 5 inträder när verksamhet kan medföra "störning av betydelse" i grannland i stället för såsom vattenöverdomstolen föreslagit när "störning av någon betydelse" uppkommer, torde enligt min mening inte få någon nämnvärd praktisk betydelse vid tillämpningen. Med anledning av vad vattenöverdomstolen i övrigt anför i anslutning till artikel 5 vill jag erinra om att i protokollet till konventionen har föreskrivits att artikel 5 skall anses gälla även i fråga om tillståndsärenden i vilka remissförfarande tillämpas utan samband med kungörelse- eller utställningsförfarande. Vad angår påpekande av vattenöverdomstolen att i artikel 7 borde föreskrivas skyldighet för bevakningsmyndigheten att alltid underätta enskilda intressenter som berörs av miljöskadlig verksamhet vill jag framhålla att en väsentlig fördel med konventionen är de garantier som skapas för att ett lands myndigheter får kännedom om verksamheter i grannland som kan medföra miljöskador i det egna landet. Med konventionens uppläggning kan det tas för givet att bevakningsmyndighet kommer att kungöra meddelanden från prövningsmyndighet på ve-

derbörligt sätt. Att så sker torde emellertid i första hand vara en angelägenhet för bevakningsmyndighetens hemland vilken inte nödvändigtvis behöver regleras i konventionen.

Vattenöverdomstolen och vattenlagsutredningen har ansett att såväl vattendomstol som fastighetsdomstol bör kunna hålla syn i annat land. Jag vill i denna fråga hänvisa till den slutliga lydelsen av artikel 10 och vad jag anfört i anslutning därtill. Härigenom torde nämnda remissinstansers synpunkter till stor del tillgodoses.

Med åberopande av vad jag sålunda anfört förordar jag att konventionen med därtill fogat protokoll godkänns.

För att konventionen skall bli gällande i Sverige krävs särskild lagstiftning. I den promemoria som lagts fram av de svenska ledamöterna i miljöskyddskommittén föreslås i detta hänseende att en särskild lag utfärdas i vilken förklaras att konventionens bestämmelser med undantag av slutbestämmelserna skall gälla som svensk lag. Konventionens övergångsbestämmelse bör enligt promemorian tas upp som övergångsbestämmelse till lagen.

Enligt promemorian avses den föreslagna lagen skola gälla utan hinder av vad som i annan miljöskyddslagstiftning föreskrivs rörande de frågor som regleras i konventionen. Kommittén anser att särskild föreskrift härom inte behöver införas i nämnda lagstiftning bl. a. med hänsyn till konventionslagens karaktär av speciallagstiftning.

Vad i promemorian sålunda föreslagits om intern svensk lagstiftning med anledning av konventionen godtas av samtliga remissinstanser. Även jag biträder förslaget. I lagen bör även tas in en bestämmelse om tystnadsplikt för befattningshavare vid bevakningsmyndighet i överensstämmelse med det till konventionen fogade protokollet. Som tidigare nämnts träder konventionen i kraft sex månader efter den dag då samtliga fördragsslutande stater har meddelat att erforderliga konstitutionella åtgärder har vidtagits. Lagen bör träda i kraft samma dag som konventionen. Det bör därför överlämnas åt Kungl. Maj:t att bestämma dagen för lagens ikraftträdande. För den händelse något av de nordiska länderna i framtiden skulle komma att uppsäga konventionen kommer denna, sedan uppsägningen trätt i kraft, att vara tillämplig bara i förhållandet mellan de länder som alltjämt är bundna av konventionen. Lagens tillämpningsområde blir i sådant fall automatiskt inskränkt till att gälla i förhållandet mellan Sverige och annat land som är bundet av konventionen. Skulle denna situation mot förmodan uppkomma, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att kungöra uppsägningen.

Jag vill slutligen nämna att jag ämnar föreslå Kungl. Maj:t att utse naturvårdsverket till bevakningsmyndighet och att meddela de övriga administrativa föreskrifter som behövs för tillämpningen av konventionen och protokollet.

9 Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige med därtill anslutande, samma dag undertecknat protokoll,
2. antaga inom jordbruksdepartementet upprättat förslag till lag med anledning av miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Miljøbeskyttelseskonvention mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige

Regeringerne i Danmark, Finland, Norge og Sverige, som anser det for yderst magtpåliggende at beskytte og forbedre miljøet, er blevet enige om følgende:

Artikel 1

Ved miljøskadelig virksomhed forstås i denne konvention udledning af fast eller flydende affald, gasarter eller andre stoffer fra jordbunden, bygninger eller anlæg i vandløb, søer eller havet, samt anvendelse af jordbunden, havbunden, bygninger eller anlæg på andre måder, som medfører eller kan medføre forstyrrelse af omgivelserne ved vandforurening eller anden form for påvirkning af vandforhold, sandflugt, luftforurening, støj, rystelse, temperaturforandring, ioniserende stråling, lys og lignende.

Konventionen er ikke anvendelig på miljøskadelig virksomhed, der kontrolleres gennem særskilt overenskomst mellem to eller flere kontraherende stater.

Artikel 2

Ved prøvning af tilladeligheden af miljøskadelig virksomhed skal den forstyrrelse, en sådan virksomhed medfører eller kan medføre i en anden kontraherende stat, sidestilles med forstyrrelse i hjemlandet.

Artikel 3

Den, som udsættes for eller kan blive udsat for forstyrrelse fra miljøskadelig virksomhed i en anden stat, kan rejse sag om virksomhedens tilladelighed, herunder spørgsmål om skadeforebyggende foranstaltninger, ved vedkommende domstol eller administrative myndighed i den stat, hvor virksomheden ligger, samt appellere domstolens eller den administrative myndigheds beslutning, alt i samme udstrækning og under samme forudsætninger som et retsobjekt i virksomhedslandet.

Bestemmelserne i første stykke anvendes på tilsvarende måde, når det gælder søgsmål

Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan välinen ympäristönsuojelusopimus

Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan hallitukset, jotka pitävät ympäristön suojelemista ja parantamista erittäin tärkeänä, ovat sopineet seuraavasta:

1 Artikla

Ympäristölle haitallisella toiminnalla tarkoitetaan tässä sopimuksessa kiinteän tai nestemäisen jätteen, kaasun tahi muun aineen päästämistä vesistöön, järveen tai mereen maalta, rakennuksesta tai laitteesta, sekä maan, merenpohjan, rakennuksen tai laitteen muuta käyttöä, joka aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa haittaa ympäristölle veden pilaantumisen tai muun vesistöllisten olosuhteiden muutoksen, hickanoton, ilman pilaantumisen, melun, tärinän, lämpötilan muutoksen, ionisoivan säteilyn, valon taikka muun sellaisen sokaan johdosta.

Yleissopimusta ei sovelleta, milloin ympäristölle haitallisesta toiminnasta on säädetty erikseen kahden tai useamman sopimusvaltion välisellä sopimuksella.

2 Artikla

Ympäristölle haitallisen toiminnan sallittavuutta harkittaessa on haitta, jonka tällainen toiminta aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa toisessa sopimusvaltiossa, otettava huomioon samalla tavoin kuin haitta omassa maassa.

3 Artikla

Joka on joutunut tai saattaa joutua kärsimään toisessa sopimusmaassa tapahtuvasta ympäristölle haitallisesta toiminnasta, voi saattaa kysymyksen toiminnan sallittavuudesta, mihin luetaan myös toimenpiteet haittojen ehkäisemiseksi, käsiteltäväksi siinä valtiossa nostamalla kanteen asianomaisessa tuomioistuimessa tai kääntymällä asianomaisen hallintoviranomaisen puoleen, sekä valittaa tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen päätöksestä samassa laajuudessa ja samoin edellytyksin kuin oikeussubjekti toimintamaassa.

Ensimmäistä kappaletta on vastaavasti sovellettava myös ympäristölle haitallisen

Miljøvernkonvensjon mellom Danmark, Finland, Norge og Sverige

Regjeringene i Danmark, Finland, Norge og Sverige, som anser det svært viktig å verne og forbedre miljøet, er blitt enige om følgende:

Artikkel 1

Med miljøskadelig virksomhet menes i denne konvensjon utslipp av fast eller flytende avfall, gass eller annet stoff fra grunn, bygning eller anlegg i vassdrag, sjø eller i havet og bruk av jord, havbunn, bygning eller anlegg på annen måte som medfører eller kan medføre forstyrrelse av omgivelsene gjennom vannforurensning eller annen innvirkning på vannforholdene, sanddrift, luftforurensning, støy, rystelse, temperaturforandring, ioniserende stråling, lys eller annet tilsvarende.

Konvensjonen kommer ikke til anvendelse i den utstrekning miljøskadelig virksomhet reguleres gjennom særskilt overenskomst mellom to eller flere kontraherende stater.

Artikkel 2

Ved avgjørelse om en miljøskadelig virksomhet skal tillates skal de forstyrrelser en slik virksomhet medfører eller kan medføre i annen kontraherende stat likestilles med forstyrrelse i den stat hvor tillatelsen skal gis.

Artikkel 3

Den som er blitt rammet eller som kan bli rammet av forstyrrelse fra miljøskadelig virksomhet i annen kontraherende stat, kan reise sak ved vedkommende domstol eller administrative myndighet i den staten om hvorvidt virksomheten skal tillates, herunder søksmål om forebyggende tiltak mot skader, og kan få overprøvet domstolens eller myndighetens avgjørelse i samme utstrekning og på samme vilkår som rettssubjekter i den staten hvor virksomheten drives.

Bestemmelsene i første ledd får tilsvarende anvendelse når det gjelder søksmål om er-

Miljøskyddskonvention mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige

Regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige, som anser det utomordentligt angeläget att skydda och förbättra miljön, har enats om följande:

Artikel 1

Med miljöskadlig verksamhet avses i denna konvention utsläppande av fast eller flytande avfall, gas eller annat ämne från mark, byggnad eller anläggning i vattendrag, sjö eller havet samt användning av mark, havsbotten, byggnad eller anläggning på annat sätt som medför eller kan medföra störning för omgivningen genom vattenförorening eller annan inverkan på vattenförhållanden, sanddrift, luftförorening, buller, skakning, temperaturändring, joniserande strålning, ljus eller annat sådant.

Konventionen är ej tillämplig, i den mån miljöskadlig verksamhet regleras genom särskild överenskommelse mellan två eller flera fördragsslutande stater.

Artikel 2

Vid prövning av tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet skall störning som sådan verksamhet medför eller kan medföra i annan fördragsslutande stat likställas med störning i det egna landet.

Artikel 3

Den som drabbats eller kan drabbas av störning från miljöskadlig verksamhet i annan fördragsslutande stat får föra talan hos vederbörande domstol eller administrativa myndighet i den staten beträffande verksamhetens tillåtlighet, däri inbegripet talan om skadeförebyggande åtgärder, och överklaga domstolens eller myndighetens beslut i samma utsträckning och under samma förutsättningar som rättssubjekt i verksamhetslandet.

Första stycket äger motsvarande tillämpning beträffande talan om ersättning för ska-

om erstatning på grund af miljøskadelig virksomhed. Spørgsmålet om erstatning må ikke bedømmes efter regler, som er mere ufordelagtige for den skadelidende end virksomhedslandets erstatningsregler.

Artikel 4

Hver stat udser en speciel myndighed (overvågelsesmyndighed), som skal have til opgave at varetage almene miljøbeskyttelsesinteresser i landet i forbindelse med forstyrrelse forårsaget af miljøskadelig virksomhed i en anden kontraherende stat.

Med henblik på vartagelse af sådanne interesser skal overvågelsesmyndigheden kunne indbringe sager angående tilladeligheden af miljøskadelig virksomhed for eller blive hørt af vedkommende domstol eller administrative myndighed i en anden kontraherende stat, såfremt myndighed eller anden repræsentant for almene miljøbeskyttelsesinteresser i denne stat kan anlægge sag eller blive hørt i sådanne sager, samt appellere domstolens eller den administrative myndigheds beslutning i henhold til den procedure- og instansordning, som gælder i pågældende stat for sådanne sager.

Artikel 5

Finder den domstol eller administrative myndighed, som undersøger spørgsmål om tilladelse til miljøskadelig virksomhed (prøvningsmyndigheden), at virksomheden medfører eller kan medføre forstyrrelse af betydning i en anden kontraherende stat, skal prøvningsmyndigheden, hvis der sker offentliggørelse eller bekendtgørelse i sager af omtalte natur, så snart som muligt sende et eksemplar af sagens akter til overvågelsesmyndigheden i den anden stat samt give denne myndighed mulighed for at udtale sig. I givet fald skal underretning om tid og sted for møde eller besigtigelse i god tid tilstilles overvågelsesmyndigheden, som i øvrigt også skal holdes underrettet om sagens gang i den udstrækning, det måtte have denne myndigheds interesse.

toiminnan johdosta esitettäviin vahingon korvaamista koskeviin kanteisiin. Korvausta koskevaa kysymystä ei saa arvostella sellaisten määräysten mukaan, jotka ovat vahinkoa kärsineelle epäedullisemmat kuin toimintamaan vahingonkorvausmääräykset.

4 Artikla

Jokainen valtio määrää erityisen viranomaisen (valvontaviranomaisen), jonka tehtävänä on valvoa maan yleisiä ympäristönsuojeluetuja toisessa sopimusvaltiossa tapahtuvan ympäristölle haitallisen toiminnan suhteen.

Näiden etujen valvomiseksi valvontaviranomaisella on ympäristölle haitallisen toiminnan sallittavuutta koskevassa asiassa oikeus ajaa kannetta tai tulla kuulluksi toisen sopimusvaltion asianomaisessa tuomioistuimessa taikka saattaa asia toisen sopimusvaltion asianomaisen hallintoviranomaisen käsiteltäväksi, mikäli asia on sen laatuihin, että toisen sopimusvaltion viranomaisen tai muu yleisten ympäristönsuojeluetujen edustaja voi ajaa sitä koskevaa kannetta tai tulla kuulluksi sen johdosta. Samoin valvontaviranomaisella on oikeus valittaa tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen päätöksestä siinä menettely- ja käsittelyastejärjestyksessä, joka tällaisista asioista on voimassa kyseisessä valtiossa.

5 Artikla

Mikäli tuomioistuin tai hallintoviranomainen, jonka tehtävänä on harkita luvan myöntämistä ympäristölle haitalliselle toiminnalle (lupaviranomainen), katsoo, että toiminta aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa merkityksellistä haittaa toisessa sopimusmaassa, lupaviranomaisen tulee, mikäli kysymys on asiasta, jossa käytetään kuulutus- tai julkista ilmoitusmenettelyä, mahdollisimman pian lähettää kappale asiaa käsittelevistä asiakirjoista toisen maan valvontaviranomaiselle sekä järjestää tälle mahdollisuus antaa lausunto asiasta. Kokous- tai katselmusaikaa ja -paikkaa koskevat tiedot on kyseisessä tapauksessa hyvissä ajoin annettava tiedoksi valvontaviranomaiselle, joka muutenkin on pidettävä tietoisena asian kulusta siltä osin kuin se kyseisen viranomaisen kannalta saattaa olla tarpeellista.

statning på grunn av miljøskadelig virksomhet. Spørsmålet om erstatning må ikke bedømmes etter regler som er mer ufordelaktige for den skadelidende enn virksomhetslandets erstatningsregler.

Artikkel 4

Hver stat skal utpeke en særskilt myndighet (tilsynsmyndighet) med oppgave å varetta allmenne miljøverninteresser i landet i samband med forstyrrelser fra miljøskadelig virksomhet i annen kontraherende stat.

For å varetta slike interesser kan tilsynsmyndigheten reise sak ved eller bli hørt av vedkommende domstol eller administrative myndighet i annen kontraherende stat om miljøskadelig virksomhet skal tillates, dersom myndighet eller annen representant for allmenne miljøverninteresser i vedkommende stat kan reise sak eller bli hørt i slike saker, samt få overprøvet domstolens eller den administrative myndighets avgjørelse i henhold til de prosessuelle regler som gjelder i vedkommende stat for slike saker.

Artikkel 5

Finner domstol eller administrativ myndighet som skal avgjøre spørsmålet om tillatelse til miljøskadelig virksomhet (konsesjonsmyndigheten) at virksomheten medfører eller kan medføre forstyrrelse av betydning i en annen kontraherende stat, skal konsesjonsmyndigheten, dersom det anvendes kunngjøring eller utlysning i saker av denne art, så snart som mulig sende et eksemplar av sakens dokumenter til tilsynsmyndigheten i den annen stat og gi vedkommende myndighet anledning til å avgi uttalelse. Underretning om tid og sted for møte eller befaring skal i tilfelle gis tilsynsmyndigheten i god tid. Tilsynsmyndigheten skal også ellers holdes underrettet om sakens behandling i den utstrekning det kan ha interesse for myndigheten.

da på grunn av miljøskadelig virksomhet. Frågan om ersättning får ej bedömas efter regler som är oförmånligare för den skadelidande än verksamhetslandets ersättningsregler.

Artikel 4

Varje stat utser en särskild myndighet (bevakningsmyndighet) med uppgift att tillvarata allmänna miljöskyddsintressen i landet i samband med störning från miljöskadlig verksamhet i annan fördragsslutande stat.

För tillvaratagande av sådana intressen äger bevakningsmyndigheten föra talan hos eller bli hörd av vederbörande domstol eller administrativa myndighet i annan fördragsslutande stat beträffande tillåtligheten av miljöskadlig verksamhet, om myndighet eller annan företrädare för allmänna miljöskyddsintressen i den staten kan föra talan eller bli hörd i ärenden av det slag varom fråga är, samt överklaga domstolens eller den administrativa myndighetens beslut enligt den procedur- och instansordning som i staten i fråga gäller för sådana ärenden.

Artikel 5

Finner domstol eller administrativ myndighet som har att pröva fråga om tillstånd till miljöskadlig verksamhet (prövningsmyndighet) att verksamheten medför eller kan medföra störning av betydelse i annan fördragsslutande stat, skall prövningsmyndigheten, om kungörelse- eller utställningsförfarande tillämpas i ärenden av ifrågavarande slag, så snart som möjligt sända ett exemplar av handlingarna i ärendet till bevakningsmyndigheten i den andra staten samt bereda denna myndighet tillfälle att avge yttrande. Besked om tid och plats för sammanträde eller besiktning skall i förekommande fall i god tid tillställas bevakningsmyndigheten, som även i övrigt skall hållas underrättad om ärendets gång, i den mån det kan ha intresse för denna myndighet.

Artikel 6

Efter anmodning fra overvågelsesmyndigheden skal prøvningsmyndigheden, i den udstrækning det måtte være i overensstemmelse med procedureregler i virksomhedslandet, pålægge den, som søger om tilladelse til miljøskadelig virksomhed, at indgive yderligere oplysninger, tegninger og tekniske beskrivelser, som prøvningsmyndigheden anser for nødvendige med henblik på at bedømme virkningerne i det andet land.

Artikel 7

Overvågelsesmyndigheden offentliggør, i den udstrækning den anser det for påkrævet af hensyn til almene eller specielle interesser, meddelelser fra prøvningsmyndigheden ved bekendtgørelse i den lokale presse eller på anden passende måde og foranlediger i øvrigt udredning om virkningerne i hjemlandet, i det omfang den måtte finde det nødvendigt.

Artikel 8

Udgifterne ved overvågelsesmyndighedens virksomhed afholdes af hjemlandet.

Artikel 9

Hvis overvågelsesmyndigheden i en bestemt sag har underrettet vedkommende domstol eller administrative myndighed i virksomhedslandet om, at overvågelsesmyndighedens opgaver i sagen skal overtages af en anden myndighed, gælder konventionens bestemmelser om overvågelsesmyndighed i det relevante omfang for så vidt angår denne myndighed.

Artikel 10

Hvis det er påkrævet for at udarbejde udredning om miljøskadelig virksomheds skadevirkninger i et andet land, skal overvågelsesmyndigheden i dette andet land på begæring af prøvningsmyndigheden i virksomhedslandet foranstalte en besigtigelse på stedet. Ved sådan besigtigelse må prøvningsmyndigheden eller en sagkyndig, som myndigheden forordner, være til stede.

Efter behov skal nærmere forskrifter angående besigtigelse som nævnt i første stykke udarbejdes i samarbejde mellem de berørte lande.

6 Artikla

Valvontaviranomaisen pyynnöstä lupaviranomaisen tulee, mikäli menettelytapaa koskevista säännöksistä ei muuta johdu, velvoittaa hakijaa toimittamaan lisätiedot, piirustukset ja tekniset selvitykset, joita voidaan katsoa tarvittavan toiminnan toisessa maassa aiheuttamien vaikutusten arvioimiseksi.

7 Artikla

Valvontaviranomainen tiedottaa, mikäli se pitää yleisen tai yksityisen edun kannalta tarpeellisena, lupaviranomaiselta saamastaan ilmoituksesta paikallisessa sanomalehdessä julkaistulla kuulutuksella tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla ja suorittaa muutoin tarpeelliseksi katsomansa selvityksen vaikutuksista omassa maassa.

8 Artikla

Valvontaviranomaisen toiminnasta koituvat menot maksaa kotimaa.

9 Artikla

Mikäli valvontaviranomainen on ilmoittanut toimintamaan asianomaiselle tuomioistuimelle tai hallintoviranomaiselle, että valvontaviranomaisen tehtävistä jossakin asiassa vastaa muu viranomainen, noudatetaan myös tämän viranomaisen suhteen soveltuvin osin valvontaviranomaista koskevia sopimuksen säännöksiä.

10 Artikla

Mikäli ympäristölle haitallisen toiminnan toisessa maassa aiheuttamien haittavaikutusten selvittämiseksi on tarpeen, sen maan valvontaviranomaisen on toimintamaan lupaviranomaisen pyynnöstä ryhdyttävä paikalla toimenpiteisiin katselmuksen suorittamiseksi. Katselmuksessa saa valvontaviranomainen tai tämän määräämä asiantuntija olla läsnä.

Tarvittaessa asianomaiset valtiot laativat yhdessä ensimmäisessä kappaleessa tarkoitettua katselmusta koskevat yksityiskohtaiset ohjeet.

Artikkel 6

Etter anmodning av tilsynsmyndigheten skal konsesjonsmyndigheten, i den utstrekning det er i overensstemmelse med saksbehandlingensreglene i vedkommende stat, pålegge søkeren å gi de ytterligere opplysninger, tegninger og tekniske beskrivelser som konsesjonsmyndighetene mener er nødvendige for å bedømme virkningene i den annen stat.

Artikkel 7

Tilsynsmyndigheten skal gjøre kjent, i den utstrekning den anser det nødvendig av hensyn til allmenne interesser eller enkeltinteresser, underretninger fra konsesjonsmyndigheten ved kunngjøring i lokalavis eller på annen passende måte og skal for øvrig foreta den utredning om virkningene i eget land som den finner nødvendig.

Artikkel 8

Kostnadene ved tilsynsmyndighetens virksomhet betales av hjemstaten.

Artikkel 9

Dersom tilsynsmyndigheten i en bestemt sak har underrettet vedkommende domstol eller administrative myndighet i den stat tilatelsen skal gis, at tilsynsmyndighetens oppgaver i saken skal utføres av annen myndighet, kommer konvensjonens bestemmelser om tilsynsmyndighet til anvendelse på denne myndighet så langt de passer.

Artikkel 10

Hvor det anses nødvendig for utredningen av miljøskadelig virksomhets skadevirkninger i annet land, skal tilsynsmyndigheten i det landet på anmodning fra konsesjonsmyndigheten i virksomhetslandet foranstalte befarung på stedet. Ved slik befarung har konsesjonsmyndigheten eller sakkundig som myndigheten utpeker adgang til å være tilstede.

Om nødvendig skal nærmere foreskrifter om slik befarung som omtalt i første ledd utarbeides i samråd mellom de berørte land.

Artikkel 6

På begäran av bevakningsmyndigheten skall prövningsmyndighet, i den mån det överensstämmer med procedurreglerna i verksamhetslandet, förelägga den som söker tillstånd till miljöskadlig verksamhet att lämna de ytterligare uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som prövningsmyndigheten anser erforderliga för att bedöma verkningsarna i det andra landet.

Artikkel 7

Bevakningsmyndigheten tillkännager, i den mån den anser det behövt av hänsyn till allmänna eller enskilda intressen, meddelanden från prövningsmyndighet genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt och verkställer i övrigt den utredning om verkningsarna i det egna landet som den finner erforderlig.

Artikkel 8

Kostnaderna för bevakningsmyndighetens verksamhet betalas av hemlandet.

Artikkel 9

Har bevakningsmyndigheten i visst ärende underrättat vederbörande domstol eller administrativa myndighet i verksamhetslandet att bevakningsmyndighetens uppgifter i ärendet skall fullgöras av annan myndighet, gäller konventionens bestämmelser om bevakningsmyndighet i tillämpliga delar denna myndighet.

Artikkel 10

Om det behövs för utredning om miljöskadlig verksamhets skadeverknings i annat land, skall bevakningsmyndigheten i det landet på begäran av prövningsmyndighet i verksamhetslandet föranstalta om besiktning på platsen. Vid sådan besiktning får prövningsmyndigheten eller sakkundig som myndigheten förordnar vara närvarande.

Vid behov skall närmare föreskrifter angående besiktning som avses i första stycket utarbetas i samråd mellan berörda länder.

Artikel 11

Er spørgsmålet om tilladelse til miljøskadelig virksomhed, som medfører eller kan medføre forstyrrelse af væsentlig betydning i en anden kontraherende stat, genstand for prøvning af regeringen eller vedkommende minister eller departement (ministerium) i virksomhedslandet, skal der finde forhandlinger sted mellem de pågældende stater, såfremt regeringen i den førstnævnte stat ønsker dette.

Artikel 12

I de i artikel 11 nævnte tilfælde kan enhver af de berørte staters regeringer kræve, at en kommission, der, hvis andet ikke aftales, skal bestå af en af parterne i fællesskab udset formand fra en anden kontraherende stat samt tre medlemmer fra hver enkelt af de berørte stater, skal afgive en erklæring i sagen. Hvis dette er sket, må sagen ikke afgøres, før erklæringen er afgivet.

Hver enkelt stat aflønner de medlemmer, som er udpeget af staten. Honorar eller andet vederlag til formanden samt øvrige omkostninger i forbindelse med kommissionens virksomhed, som ikke uden videre kan anses for at være blot den ene stats udgift, skal fordeles mellem de berørte stater.

Artikel 13

Konventionen kommer også til anvendelse med hensyn til virksomhed i staternes kontinentalsokeleområder.

Artikel 14

Denne konvention træder i kraft seks måneder efter den dag, hvor samtlige kontraherende stater har meddelt det svenske udenrigsministerium, at de konstitutionelle foranstaltninger, som er nødvendige for konventionens ikrafttræden, er gennemført. Det svenske udenrigsministerium underretter de øvrige kontraherende stater om modtagelsen af disse meddelelser.

Artikel 15

Sager eller anliggender, som ved denne konventions ikrafttræden verserer ved domstol eller administrativ myndighed, og som vedrører spørgsmål, der omfattes af konven-

11 Artikla

Jos kysymyksen luvan myöntämisestä ympäristölle haitalliseen toimintaan, joka aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa huomattavaa haittaa toisessa sopimusvaltiossa, käsittelee toimintamaan hallitus, ministeri tai ministeriö, on kyseisten maiden välillä neuvoteltava asiasta, mikäli edellisen valtion hallitus sitä pyytää.

12 Artikla

Tapauksessa, jota tarkoitetaan 11 artiklassa, on kunkin maan hallituksella oikeus vaatia, että toimikunta, joka, mikäli asiasta ei sovita toisin, koostuu muusta sopimusvaltiosta olevasta puheenjohtajasta sekä kolmesta kunkin valtion, jota asia koskee, edustajasta, antaa asiasta lausunnon. Mikäli tällainen toimikunta asetetaan, ei asiaa saa ratkaista, ennen kuin lausunto on annettu.

Kukin maa maksaa määräämiensä edustajien kustannukset. Puheenjohtajan palkkio tai muu korvaus sekä muut toimikunnan toiminnan aiheuttamat kustannukset, joita selvästi ei ole katsottava jonkin valtion menoiksi, jaetaan tasan niiden valtioiden maksettavaksi, joita asia koskee.

13 Artikla

Yleissopimus koskee myös sopimusvaltioiden mannermaajalustaa.

14 Artikla

Tämä yleissopimus tulee voimaan kuusi kuukautta sen jälkeen kun kaikki sopimusvaltiot ovat ilmoittaneet Ruotsin ulkoasiainministeriölle, että yleissopimuksen voimaantulon valtiosäännön mukaan edellyttämät toimenpiteet on suoritettu. Ruotsin ulkoasiainministeriö ilmoittaa muille sopimusvaltioille ilmoitusten vastaanottamisesta.

15 Artikla

Juttu tai asia, joka tämän yleissopimuksen voimaan tullessa on vireillä tuomioistuintessa tai hallintoviranomaisen käsiteltävänä ja joka koskee sopimuksen tarkoittamaa ky-

Artikkel 11

Dersom spørsmål om tillatelse til miljøskadelig virksomhet, som medfører eller kan medføre forstyrrelse av vesentlig betydning i annen kontraherende stat, er gjenstand for avgjørelse av regjeringen eller av vedkommende statsråd eller departement (ministerium) i virksomhetslandet, skal spørsmålet drøftes mellom statene, dersom regjeringen i den førstnevnte staten krever det.

Artikkel 12

I tilfelle som nevnt i artikkel 11 kan regjeringen i hver av statene kreve at en kommisjon skal avgi uttalelse i saken. Dersom en ikke blir enig om noe annet, skal kommisjonen bestå av en av partene i fellesskap utpekt formann fra en annen kontraherende stat samt tre medlemmer fra hver av de berørte statene. Når en slik kommisjon er opprettet kan saken ikke avgjøres før den har avgitt uttalelse.

Hver av statene skal lønne de medlemmer som er utpekt av vedkommende stat. Godtgjørelse eller annen betaling til formannen og øvrige kostnader i forbindelse med kommisjonens virksomhet som ikke åpenbart er å anse som bare den ene stats utgifter, skal betales med like deler av berørte stater.

Artikkel 13

Konvensjonen kommer også til anvendelse på virksomhet i statenes kontinentalsokkelområder.

Artikkel 14

Denne konvensjon trer i kraft seks måneder etter den dag da samtlige kontraherende stater har meddelt det svenske utenriksdepartementet at de konstitusjonelle tiltak som kreves for å sette konvensjonen i kraft er gjennomført. Det svenske utenriksdepartementet skal underrette de øvrige kontraherende stater om mottakelsen av disse meddelelser.

Artikkel 15

Sak som ved denne konvensjons ikrafttreden er påbegynt ved domstol eller administrativ myndighet og som vedrører spørsmål som omfattes av konvensjonen, skal behand-

Artikkel 11

År fråga om tillstånd till miljöskaadlig verksamhet, som medför eller kan medföra störning av väsentlig betydelse i annan fördragsslutande stat, föremål för prövning av regeringen eller vederbörande minister eller departement (ministerium) i verksamhetslandet, skall samråd äga rum mellan staterna i frågan, om regeringen i den första staten begär det.

Artikkel 12

I fall som avses i artikkel 11 äger regeringen i vardera staten påfordra att en kommission, som om annat ej överenskommes skall bestå av en av parterna gemensamt utsedd ordförande från annan fördragsslutande stat samt tre ledamöter från vardera av de berörda staterna, skall avge yttrande i ärendet. Har så skett, får ärendet ej avgöras, innan yttrandet avgivits.

Vardera staten avlönar de ledamöter som utsetts av staten. Arvode eller annan ersättning till ordföranden jämte övriga kostnader för kommissionens verksamhet, vilka ej uppenbarligen är att anse som blott endera statens utgifter, skall betalas till lika delar av berörda stater.

Artikkel 13

Konventionen är tillämplig även i fråga om fördragsslutande stats kontinentalsokkelområde.

Artikkel 14

Denna konvention träder i kraft sex månader efter den dag då samtliga fördragsslutande stater meddelat det svenska utrikesdepartementet att de konstitutionella åtgärder som krävs för konventionens ikraftträdande genomförts. Det svenska utrikesdepartementet underrättar de övriga fördragsslutande staterna om mottagandet av dessa meddelanden.

Artikkel 15

Mål eller ärende som vid denna konventions ikraftträdande är anhängigt vid domstol eller administrativ myndighet och som rör fråga som omfattas av konventionen

tioncn, skal behandles og bedømmes i henhold til tidligere gældende bestemmelser.

Artikel 16

Ønsker en kontraherende stat at opsiges konventionen, skal skriftlig meddelelse herom tilstilles den svenske regering, som uopholdelig underretter de øvrige kontraherende stater om opsigelsen og om den dag, hvorpå meddelelsen blev modtaget.

Opsigelsen træder i kraft tolv måneder efter den dag, hvorpå meddelelsen blev modtaget af den svenske regering eller ved et senere tidspunkt, som opsigelsen måtte angive.

Konventionen skal deponeres i det svenske udenrigsministerium, og bekræftede underskrifter skal af det svenske udenrigsministerium tilsendes hver enkelt af de kontraherende staters regeringer.

I bekræftelse heraf har de befuldmægtigede repræsentanter fra de respektive stater undertegnet denne konvention, som fandt sted i Stockholm den 19. februar 1974 i et eksemplar på henholdsvis det danske, finske, norske og svenske sprog, hvilke alle har samme gyldighed.

For Danmarks Regering:

Holger Hansen

symystä, tulee käsitellä ja siitä tulee päättää aikaisemmin voimassa olleiden määräysten mukaan.

16 Artikla

Mikäli sopimusvaltio haluaa sanoutua irti yleissopimuksesta, on tästä ilmoitettava kirjallisesti Ruotsin ulkoasiainministeriölle, joka välittömästi ilmoittaa irtisanomisesta ja sitä koskevan ilmoituksen vastaanottopäivästä muille sopimusvaltioille.

Irtisanominen tulee voimaan kahdenkymmentä kuukauden kuluttua siitä, kun Ruotsin hallitus on vastaanottanut ilmoituksen siitä tai muuna myöhäisempänä irtisanomista koskevaan ilmoitukseen merkittynä ajankohtana.

Yleissopimus talletetaan Ruotsin ulkoasiainministeriön huostaan ja Ruotsin ulkoasiainministeriö toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset siitä jokaisen sopimusvaltion hallitukselle.

Tämän vakuudeksi ovat kunkin valtion valtuutetut allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Tukholmassa 19 päivänä helmikuuta 1974 yhtenä norjan-, ruotsin-, suomen- ja tanskankielisenä kappaleena kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset.

Suomen Hallituksen puolesta:

Heikki Tuominen

les og bedømmes i henhold til tidligere gjeldende bestemmelser.

Artikkel 16

Ønsker kontraherende stat å si opp konvensjonen, skal skriftlig meddelelse herom tilstilles den svenske regjering, som uten opphold skal underrette de øvrige kontraherende stater om oppsigelsen og om datoen for mottakelsen herav.

Oppsigelsen trer i kraft tolv måneder etter den dato da underretning er mottatt av den svenske regjering, eller ved et senere tidspunkt som angis i oppsigelsen.

Konvensjonen skal deponeres i det svenske utenriksdepartementet og bekreftede kopier skal av det svenske utenriksdepartementet sendes hver av de kontraherende staters regjeringer.

Til bekreftelse herav har de respektive staters befullmektigede undertegnet denne konvensjon.

Utferdiget i Stockholm den 19. februar 1974 i ett eksemplar på det danske, finske, norske og svenske språk, som alle har samme gyldighet.

For Norges Regjering:

Tor Halvorsen

skall handläggas och bedömas enligt förut gällande bestämmelser.

Artikel 16

Önskar fördragsslutande stat säga upp konventionen, skall skriftligt meddelande härom tillställas den svenska regeringen, som ofördröjligen underrättar övriga fördragsslutande stater om uppsägningen och om dagen när meddelandet har mottagits.

Uppsägningen träder i kraft tolv månader efter den dag då meddelandet har mottagits av den svenska regeringen eller vid den senare tidpunkt som uppsägningen anger.

Konventionen skall vara deponerad i det svenska utrikesdepartementet, och bestyrkta avskrifter skall av det svenska utrikesdepartementet tillställas var och en av de fördragsslutande staternas regeringar.

Till bekräftelse härav har de befullmäktigade ombuden för respektive stater undertecknat denna konvention.

Som skedde i Stockholm den 19 februari 1974 i ett exemplar på danska, finska, norska och svenska språken, vilka alla har samma vitsord.

För Sveriges Regering:

Svante Lundkvist

Protokol

I forbindelse med underskrivelsen i dag af den nordiske miljøbeskyttelseskonvention har undertegnede befuldmægtigede vedtaget, at følgende kommentarer angående anvendelsen skal føjes til konventionen:

Ved anvendelse af *artikel 1* skal udledning af fast eller flydende affald, gasarter eller andre stoffer fra jordbunden, bygninger eller anlæg i vandløb, søer eller havet, kun anses for miljøskadelig virksomhed, når udledningerne medfører eller kan medføre skader for omgivelserne.

Den i *artikel 3* fastlagte ret for den, som lider skade som følge af miljøskadelig virksomhed i nabolandet, til at føre erstatnings-sag ved domstol eller administrativ myndighed i det pågældende land skal i princippet også omfatte ret til at kræve regulering af fast ejendom.

Artikel 5 skal betragtes som gældende også vedrørende spørgsmål om tilladelser i sager, hvor der sker behandling uden offentliggørelse eller bekendtgørelse.

Landene skal foreskrive *tavshedspligt* for tjenestegjørende ved overvågingsmyndigheden, når det drejer sig om erhvervshemmeligheder, driftsforhold eller forretningsforhold, som den pågældende har fået kendskab til i forbindelse med behandlingen af sager vedrørende miljøskadelig virksomhed i et andet land.

Stockholm, den 19. februar 1974

For Danmarks regering:

Holger Hansen

Pöytäkirja

Allekirjoittaessaan tänään pohjoismaisen ympäristönsuojelusopimuksen ovat allekirjoittaneet valtuutetut edustajat sopineet seuraavien sopimuksen soveltamista koskevien selitysten liittämisestä sopimukseen.

Sovellettaessa *1 artiklaa* on kiinteän tai nestemäisen jätteen, kaasun tai muun aineen päästämistä vesistöön, järveen tai mereen maalta, rakennuksesta tai laitteesta pidettävä ympäristölle haitallisena toimintana ainoastaan, jos päästö aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa haittaa ympäristölle.

Naapurivaltiossa tapahtuvasta ympäristölle haitallisesta toiminnasta kärsimään joutuvan *3 artiklaan* mukaiseen oikeuteen esittää toisen valtion tuomioistuimelle tai hallintoviranomaiselle vaatimus, joka koskee vahingon korvaamista, on periaatteessa katsottava kuuluvan oikeus vaatia kiinteistön lunastamista.

Sopimuksen *5 artiklan* on katsottava koskevan myös lupa-asioita, joissa käytetään lausuntomenettelyä ilman, että tämä liittyy kuulutus- tai julkiseen ilmoitusmenettelyyn.

Valtioiden on määrättävä valvontaviranomaisen palveluksessa oleva virkamies *vaitiolovelvolliseksi* sellaisen tiedon suhteen, jonka hän on saanut ammattisalaisuudesta, laitteesta tai liikesuhteesta käsitellessään toisessa maassa tapahtuvaa ympäristölle haitallista toimintaa koskevaa asiaa.

Tukholmassa 19 päivänä helmikuuta 1974

Suomen Hallituksen puolesta:

Heikki Tuominen

Protokoll

I förbindelse med underteckningen denna dag av den nordiska miljövernkonventionen, har undertecknade bemyndigete representanter blitt enige om at følgende kommentarer skal knyttes til iverksettelsen av konventionen.

I förbindelse med *artikkel 1* skal utslipp av fast eller flytende avfall, gass eller annet stoff fra grunn, bygning eller anlegg i vassdrag, sjø eller i havet anses som miljøskadelig virksomhet bare dersom utslippet medfører eller kan medføre ulemper for omgivelsene.

Den i *artikkel 3* fastslåtte rett for den som lider skade som følge av miljøskadelig virksomhet i nabolandet, til å fremme erstatningssak ved domstol eller administrativ myndighet i dette landet skal i prinsippet også omfatte rett til å kreve innløsning av fast eiendom.

Artikkel 5 skal anses å gjelde også i spørsmål om tillatelser hvor saken er ute til uttalelse uten at dette skjer i samband med kunngjøring eller utlysning.

De enkelte land skal foreskrive *taushetsplikt* for tjenestemenn ved Tilsynsmyndigheten i spørsmål om yrkeshemmeligheter, driftsordning eller forretningsforhold som han har fått kjennskap til i forbindelse med befattning med saker angående miljøskadelig virksomhet i annet land.

Stockholm, den 19. februar 1974

For Norges Regjering:

Tor Halvorsen

Protokoll

I samband med undertecknande denna dag av den nordiska miljöskyddskonventionen har undertecknade befullmäktigade ombud överenskommit att följande kommentarer angående tillämpningen skall fogas till konventionen.

Vid tillämpning av *artikel 1* skall utsläppande av fast eller flytande avfall, gas eller annat ämne från mark, byggnad eller anläggning i vattendrag, sjö eller havet anses som miljöskadlig verksamhet endast om utsläppandet medför eller kan medföra olägenheter för omgivningen.

Den i *artikel 3* fastslagna rätten för den som lider skada till följd av miljöskadlig verksamhet i grannland att föra ersättnings-talan vid domstol eller administrativ myndighet i det landet skall i princip anses innebära rätt att påkalla inlösen av fastighet.

Artikel 5 skall anses gälla även i fråga om tillståndsärenden i vilka remissförfarande tillämpas utan samband med kungörelse eller utställningsförfarande.

Länderna skall föreskriva *tystnadsplikt* för tjänsteman vid bevakningsmyndighet i fråga om yrkeshemlighet, driftsordning eller affärsförhållande som han fått kännedom om i samband med befattning med ärende angående miljöskadlig verksamhet i annat land.

Stockholm den 19 februari 1974

För Sveriges Regering:

Svante Lundkvist

